

Revistă editată de
Asociația pentru Democrație Participativă (ADEPT),
Centrul Național de Asistență și Informare a Organizațiilor
Neguvernamentale din Moldova CONTACT

Această ediție a *Vocii civice* este cofinanțată
de către Fundația Soros-Moldova
și Ambasada SUA în Moldova

Event

The column features an interview with Valeriu Vintu, Head of the Political Parties and other Socio-Political Organizations Department of the Ministry of Justice. The interview focuses on the recent initiative of the Department to verify, which non-governmental organizations are active and which are not. In his interview Mr. Vintu highlights the problems the Department is facing in its activity.

NGO legislation

The column includes a report of the Certification Commission functioning under the Ministry of Justice. The Commission was set up five years ago to grant public benefit status to public associations and foundations of the Republic of Moldova, which pursue public interest in their activity. The status entitles organizations to exemption from the income tax, whereas donations made to those organizations are deductible. During its five-year mandate, the Commission certified 254 non-governmental organizations, i.e. 10% of the total number of registered organizations.

Another issue featured by the column is the dissolution of non-governmental organizations. Oleg Efrim, of the Center for Non-profit Law explains what are the grounds for dissolution of the organization and what are the legal provisions. Further, the procedure of suspending organizations' activity is considered. The author concludes by stating that legal provisions regulating forced dissolution of public associations in the Republic of Moldova are in line with the international norms and standards on non-for-profit law, as Moldovan legislation provides the grounds for forced dissolution and allows organizations to appeal in court such a decision.

NGO Environment

This issue highlights successful projects implemented by non-governmental organizations active in the field of human and children's rights, corruption and community development.

Helsinki Committee's legal consultations

You would learn about the legal consultations provided by the Helsinki Committee. The Committee launched the program right from its foundation. Six lawyers of the organizations examine the appeals submitted to the Committee, twice a week they work with the benefi-

ciaries, they also work on the cases until their final settlement. Each of the lawyers is specialized in one of the following fields: right on property, rights of politically rehabilitated persons, rights of prisoners, right to fair trial, social rights, etc.

International Society for Human Rights – liaison between society and prison

Defending the rights of women in detention and their integration in society is one of the major goals of ISHR. The International Society for Human Rights was the first non-governmental organization in Moldova to be allowed a permanent access to the only women prison in Moldova in Rusca. Once a week the organization lawyer provides legal consultations to the prisoners on various issues. Though, the greatest achievement of the organization is that it managed to help 52 kids to see their moms for the first time in several years, another 26 kids will be able to visit their mothers in prison by the end of the year.

Transparency International – for a civil society active in fighting corruption

Corruption is one of the major obstacles in furthering democracy, social and economic development of the Republic of Moldova. According to the Transparency International report for 2001, Moldova is ranked 64 among the most corrupted nations. In Moldova typical forms of corruption are bribing, protectionism, nepotism, political corruption, embezzlements, etc. By reading the article you will learn about Transparency – International efforts in fighting corruption in Moldova.

Success of the Community Development project in the South region

The article reports on some successful projects implemented by non-governmental organizations of the South of Moldova with the financial support of the Community Development program of the Contact Center.

Social partnership our way to success

Want to know how partnership is established at the grassroots? – then read the article about successful cooperation between local government, NGOs and business in Zberoaia village of Ungheni county. The Mayor of the community Nadejda Colodrotchi-Darie reports on the successful projects implemented in view of solving the major problems of the community.

INSTITUTUL DE INSTRUIRE ÎN DEZVOLTARE „MILLENIUM“

partener național al Explora Challenge,
un proiect al European Schoolnet

Explora Challenge este o competiție pentru cei care doresc să trăiască frenezia spiritului de echipă. O competiție numai pentru elevii de gimnaziu și liceu: <http://explore.eun.org>

■ 3-6 elevi se grupează într-o echipă care își alege ca proiect un subiect preferat: curricular, cross-curricular sau extracurricular. Echipa publică proiectul/site-ul într-o formă cât se poate de elegantă, folosind cele mai noi inovații în materie de web, precum și facilități multimedia.

■ Echipele cu cele mai bune rezultate vor câștiga premii în bani sau alte premii. Ele vor fi invitate să participe la Tabăra Explora Youth University în toamna lui 2002.

■ Această competiție este o ocazie de a colabora și lucra cu parteneri din întreaga lume, prin intermediul Internet-ului.

Competiția Explora oferă, atât profesorului, cât și elevului, precum și tuturor celor interesați să colaboreze la nivel internațional șansa de a lucra într-o echipă on-line. Aceasta este cea mai bună cale de a aborda subiectele favorite, fie din programele școlare, fie extrașcolare.

Încercați această experiență și nu veți regreta!

Vizitați chiar acum site-ul: <http://explora.eun.org> Veți găsi imediat parteneri, veți putea discuta on-line subiecte eXplora! Veți înțelege imediat cum puteți participa la această competiție.

eXplora este creată special pentru voi!
Încercați și nu veți regreta!

Pentru informații suplimentare nu ezitați să ne contactați pe adresa isdmd@mail.md.
Vitalie Cîrhană,
director, „Institutul de Instruire în Dezvoltare Millenium”
str. Minerilor nr. 2/3
Cricova, MD 2084,
Republica Moldova
E-mail: isdmd@mail.md
Tel.: (+373) 91 10076

IMPORTANT!

Acum Vocea civică este disponibilă și în format electronic la www.e-democracy.md
În plus, chestionarul de evaluare poate fi completat on-line.

PESTE 70 DE ONG-URI AU CREAT O ALIANȚĂ ÎN DOMENIUL PROTECȚIEI COPILULUI ȘI FAMILIEI

Chișinău - 20.05.2002 (BASA)

Peste 70 de organizații neguvernamentale care acordă asistență socială diferitelor categorii de populație au constituit Alianța ONG-urilor în domeniul protecției copilului și familiei.

Evenimentul respectiv a fost anunțat astăzi într-o conferință de presă convocată de componentele alianței. Printre acestea se numără Centrul național de prevenire a abuzului față de copii „EveryChild”, asociațiile „Salvați copiii”, „Viitorul” și „Speranța”.

Alianța își propune să contribuie la elaborarea unei politici sociale în domeniul protecției copilului și familiei, prin stabilirea unui parteneriat între structurile guvernamentale și organizațiile neguvernamentale.

De asemenea, cele peste 70 de ONG-uri intenționează „să identifice sectoarele neacoperite și să presteze servicii noi, inclusiv să dezvolte o rețea de servicii sociale”.

Potrivit reprezentanților alianței, în ultimii 10 ani politicile sociale din Republica Moldova au stagnat și în prezent sînt depășite de noile condiții economice și sociale.

Editorial

Cele bune să se-adune, cele rele să se spele?

Eveniment

Interviu cu dl Valeriu Vîntu, șeful Secției partide
și alte organizații social-politice

Analize și comentarii

Cetățean vs. Locuitor

Situația sectorului neguvernamental în Republica Moldova

Fenomen

Izolarea

Legislație ONG

Comisia de certificare la cinci ani de activitate

Realizări și probleme

Lichidarea forțată a asociațiilor obștești

Viața ONG-urilor

Consultații juridice și apărarea drepturilor omului

Societatea Internațională a Drepturilor Omului.
Secția din Republica Moldova – veriga de legătură
între societate și penitenciar

„Transparency International – Moldova” pentru o societate
civilă activă în lupta contra corupției

Succesele Programului „Dezvoltare Comunitară”
în zona de sud a Moldovei

Parteneriat social – cale spre succes

ONG Internațional

Filantropia ca parteneriat social

Consiliul ONG

Parteneriat

„Să protejăm casa noastră – Pământul”

E posibil oare parteneriatul social în Republica Moldova?

Sfaturi utile

Raportarea către finanțator

Finanțări

Publicații ONG

Anunțuri

2

Cuprins

Vocă
civică

I

3

5

6

8

10

12

13

14

16

18

20

22

23

24

25

27

29

31

32

adept

Revistă editată de Asociația pentru
Democrație Participativă (ADEPT),
Centrul Național de Asistență
și Informare a Organizațiilor
Neguvernamentale din Moldova

CONTACT

Ideea acestei publicații îi aparține
dlui Dorin Tudoran

Redacția:

Asociația pentru Democrație
Participativă ADEPT

Str. George Meniuc nr. 3

MD 2009 Chișinău, Moldova

Tel.: 73-32-55, tel./fax: 731477

E-mail: adept@e-democracy.md

http://www.e-democracy.md

Redactor-șef:

Ina Gutium

Au contribuit:

Igor Boțan

Mihai Godea

Oleg Efrim

Liubovi Nemcinova

Natalia Izdebschi

Nadejda Colodroțchi-Darie

Gheorghe Chiriță

Tamara Chitoroagă

Design: Mihai Bacinschi

Foto copertă: Valerii Corcimari

Prepress: Editura ARC

Tipar: Combinatul Poligrafic

Această ediție a *Vocii civice* este cofinanțată
de către Fundația Soros-Moldova
și Ambasada SUA în Moldova.

Opiniile exprimate în articolele publicate
aparțin autorilor și nu reprezintă, în mod
necesar, și punctul de vedere al finanțatorilor.
Întreaga responsabilitate pentru veridicitatea
celor afirmate aparține exclusiv autorilor
articolelor.

CELE BUNE SĂ SE-ADUNE, CELE RELE SĂ SE SPELE?

Urmărind evoluția ONG-urile moldovenești și realizările acestora, vedem că există temei pentru optimism. Spre a dovedi acest lucru am inserat și în acest număr al revistei exemple de parteneriat reușit între ONG-uri, între ONG-uri și administrația publică și, respectiv, business. Putem constata cu satisfacție că tot mai des sîntem contactați de organizații neguvernamentale care doresc să-și împărtășească experiența pozitivă în realizarea anumitor proiecte importante pentru beneficiarii lor. Exemplele pozitive ar trebui să „contamineze” și alte organizații după principiul dominoului. Cel puțin, noi ne-am dori mult acest lucru.

Pe de altă parte, există semne de îngrijorare pentru comunitatea ONG-urilor. Ministerul Justiției sună alarma, lăsînd să se înțeleagă că este „ceva putred” în viața asociativă a țării. De aceea, intenționează să facă „ordine în rîndurile organizațiilor neguvernamentale”. Reprezentanții Ministerului Justiției afirmă că aproape o jumătate din cele aproximativ 2700 de organizații înregistrate nici măcar nu dau semne de viață. Acestea nu răspund la scrisorile Ministerului în care li se solicită doar să precizeze adresa juridică și dacă persoanele ce ocupă funcții de răspundere s-au schimbat cumva. Sigur, afară de formalități, am dori cu toții să cunoaștem totuși procentajul organizațiilor active din țara noastră, cîte sînt, 30-50%?

Acest lucru este interesant din diverse motive. În primul rînd, un șir de analiști și sociologi afirmă că problemele cu care se confruntă societatea moldovenească sînt cauzate de lipsa unor asociații cetățenești active care stau la baza așa-numitei societăți civile. În al doilea rînd, un șir de instituții locale și internaționale sînt în permanentă căutare a unor informații veridice privind numărul și potențialul ONG-urilor moldovenești pentru a putea estima perspectivele dezvoltării democratice a țării. Este evident că informația distorsionată poate genera doar iluzii sau decepții nefondate.

Chiar dacă lucrurile stau așa, merită să ne întrebăm cît de departe putem merge pentru a obține informație veridică despre ONG-uri? Și apoi, ce măsuri putem folosi pentru a le „disciplina”?

Fără îndoială, ONG-urile moldovenești sînt afectate de aceeași maladie ca și întreaga societate. Trebuie să recu-

noaștem că în țara noastră lumea preferă să vorbească despre drepturi lezate și evită să vorbească despre onorarea obligațiilor. În acest sens prevederile articolului 27 al Legii cu privire la asociațiile obștești în conformitate cu care organizațiile sînt obligate să informeze anual Ministerul Justiției despre continuarea activității sînt ignorate de către ONG-uri. Deși se știe că nerespectarea prevederilor articolului respectiv poate duce la excluderea organizațiilor respective din Registrul de Stat, adică la lichidarea lor. Or, lichidarea este ultima măsură ce li se poate aplica ONG-urilor. Întrebarea firească ce apare este: de ce să se înceapă cu aplicarea „pedepsei capitale”? Problema e că legislația nu prevede altele. În această situație unica soluție este ca Ministerul Justiției de comun acord cu Consiliul ONG-urilor să încerce identificarea unor acțiuni comune ce ar avea drept efect, pe de o parte, conștientizarea de către ONG-uri a necesității de a-și onora obligațiunile și de a informa Ministerul Justiției despre faptul că există și activează, iar, pe de altă parte, ar face Ministerul Justiției să renunțe la aplicarea „ultimului argument”. În același timp, ar fi o iluzie să credem că printre cele 2700 de ONG-uri nu există „suflete moarte”. De aceea, mai trebuie întreprins un supraefort pentru a putea identifica care dintre organizațiile care nu răspund apelurilor Ministerului Justiției pot fi reanimate și care pot fi supuse procedurii funerare.

Este evident că deși Consiliul ONG-urilor și Ministerul Justiției doresc să colaboreze, abordarea problemelor enunțate mai sus se face de pe poziții diferite. Consiliul ONG-urilor în orice situație ar trebui să fie avocatul organizațiilor bănuite de deces. În acest sens, dacă intenția de lichidare a ONG-urilor nu este cauzată de aducerea daunelor interesului public, ci doar de faptul că acestea nu răspund la apel, atunci față de ele ar trebui să se aplice măsuri similare celor referitoare la dispariția fără urme a persoanelor fizice. În acest sens, Ministerul Justiției ar putea proceda mai întîi la clasificarea ONG-urilor din Registrul în cele active și cele ce nu dau semne de viață. ONG-urile din ultima categorie pot fi reanimate prin intermediul lansării unor mesaje în mass-media. Cele care vor dori să se reanimeze să nu li se pună piedici în acest sens. Celor care nu vor dori să se reactiveze să li se propună s-o termine prin „eutanasiu”, ci doar cele „date dispărute fără de urmă” o anumită perioadă și doar după ce au fost întreprinse acțiuni de depistare să fie supuse procedurii de lichidare.

Însă această soluție vine din cadrul actualei legislații. O altă soluție ar fi să fie schimbată legislația, astfel încît procedura de lichidare în lipsa inacțiunii să fie exclusă în general.

Igor Boțan
ADEPT

INTERVIU

cu dl Valeriu Vîntu, șeful Secției partide și alte organizații social-politice

**Dle Vîntu, Secția
partide și alte
organizații social-
politice
monitorizează
dezvoltarea
sectorului asociativ
în Moldova?**

Dinamica dezvoltării sectorului asociativ în Moldova după adoptarea, în septembrie 1992, a Regulamentului cu privire la asociațiile obștești demonstrează o creștere permanentă a numărului organizațiilor neguvernamentale. Conform datelor Registrului de Stat al Organizațiilor Necomerciale, deținut de către Secția partide și alte organizații neguvernamentale din cadrul Ministerului Justiției, actualmente (la 1.06.2002) sînt înregistrate 2238 asociații obștești, inclusiv 139 fundații, 24 sindicate, 23 patronate, iar numărul total de asociații, inclusiv cele înregistrate de consiliile județene și locale, este de aproximativ 2700. În aparență, este un număr enorm, dar în comparație cu alte țări, e destul de modest. Legea conferă tuturor cetățenilor dreptul la libera asociere și oricare trei persoane pot crea o asociație obștească. Important nu este acest număr, aflîndu-se mereu în creștere, ci calitatea activității desfășurate de structurile menționate.

**A-ți vorbit de
calitatea activității.
La ce vă referiți?**

În primul rînd la drepturile și obligațiile organizațiilor. Articolul 26 din Legea cu privire la asociațiile obștești stipulează drepturile de care beneficiază aceste organizații: de a difuza liber informația despre activitate, de a fonda mijloace de informare în masă, de a desfășura activitate editorială, de a desfășura activitate economică ce ar contribui la realizarea scopurilor și sarcinilor statutare etc. Paralel cu drepturile, asociațiilor obștești le mai revin și obligațiuni. Una din acestea este de a informa anual organul de înregistrare asupra continuării activității asociației. Neprezentarea acestor date în decurs de doi ani atrage pierderea de către asociație a calității de persoană juridică în urma hotărîrii instanței judecătorești.

În prezent Secția Partide și Organizații Neguvernamentale, împreună cu Centrul Național de Asistență și Informare CONTACT și Consiliul Național al Organizațiilor Neguvernamentale elaborează un plan concret de lucru în scopul stabilirii numărului real de asociații care au încălcat aceste cerințe. Cu atît mai mult cu cît art.3 alin.2 din Legea cu privire la asociațiile obștești stipulează că activitatea asociațiilor trebuie să aibă un caracter transparent.

Conform competenței sale funcționale, Ministerului Justiției, în calitate de organ de înregistrare, îi revine funcția de control asupra corespunderii activității asociațiilor obștești scopurilor și sarcinilor statutare.

În urma controalelor efectuate au fost stabilite cazuri de necorespondere a activității asociațiilor obștești scopurilor și sarcinilor statutare. Ca urmare, au fost inițiate procese de lichidare în instanțele judecătorești a 9 organizații (Mișcarea Obștească

Recent a avut loc ședința Colegiului Ministerului Justiției la care a fost examinat și un raport al secției pe care o reprezentați. Puteți să ne dați mai multe detalii despre hotărîrea Colegiului?

Unul din punctele hotărîrii se referă la conlucrarea Secției cu organele administrației publice locale, în ce domeniu?

Vă mulțumim.

„Renașterea Moldovei Eterne“, Organizațiile Obștești „Calea spre Viitor“, „Bunăvoința“, „Uniunea de Solidarizare și Susținere“ etc.).

De asemenea, în urma verificărilor s-au descoperit organizații care, nerespectînd normele legii și propriile statute, propagă diferite religii (Organizația Tineretului Studențesc „CARP“, Federația Familiilor pentru Unificare și Pace în Lume –

doctrina moonistă, Societatea de Cultură Islamică „ASSALAM“, Asociația de Caritate „IHSAN“, Fundația de Susținere a Culturii și Tradițiilor Islamice – islamul, Centrul de Dianetică este o acoperire a Bisericii Sayentologice).

Împotriva primelor două au fost intentate procese de lichidare forțată, iar celelalte sînt în decurs de pregătire.

Sigur. La ședința colegiului am prezentat un raport în care m-am referit la activitatea Secției, precum și la problemele cu care ea se confruntă. Hotărîrea Colegiului se referă la:

„1. A lua act de informația Secției Partide și Organizații Neguvernamentale referitor la corespunderea activității asociațiilor obștești scopurilor și sarcinilor statutare.

2. A obliga Secția să efectueze sistematic controlul corespunderii activității asociațiilor obștești scopurilor și sarcinilor statutare, conform art.42 din Legea cu privire la asociațiile obștești, și a prezenta

trimestrial conducerii Ministerului Justiției informația respectivă.

3. A indica Secției asupra necesității de a organiza popularizarea rezultatelor controalelor efectuate prin intermediul mijloacelor mass-media.

4. A obliga Secția să elaboreze un mecanism de conlucrare eficientă cu organele administrației publice locale privind înregistrarea, evidența asociațiilor obștești și informarea Ministerului Justiției, conform art.25 alin.2 din Legea menționată.“

Transparența și imaginea ONG-urilor în societate trebuie să reprezinte o preocupare permanentă a acestora. De felul în care simpli cetățeni află care sînt preocupările ONG-urilor depinde realizarea misiunii acestora de a reprezenta interesele societății.

Din păcate, la acest capitol sîntem nevoiți să recunoaștem că conlucrarea între Ministerul Justiției și organele publice locale privind respectarea procedurii de înregistrare și prezentarea informației necesare privind organizațiile neguvernamentale teritoriale lasă de dorit.

Prevederile art.25. alin.2 al Legii cu privire la asociațiile obștești stipulează că organele administrației publice locale transmit în termen de 10 zile Ministerului Justiției

datele privind înregistrarea asociațiilor obștești locale, prevedere nerespectată de către organele publice locale. Secția Partide și Organizații Neguvernamentale în timpul apropiat va elabora un model de certificat de înregistrare a ONG-urilor teritoriale.

De competența consiliilor județene și locale ține înregistrarea asociațiilor obștești teritoriale și deținerea registrelor respective.

De comun acord cu Consiliul Național al Organizațiilor Neguvernamentale, Secția va elabora un mecanism de conlucrare eficientă cu organele administrației publice locale privind înregistrarea și evidența asociațiilor obștești teritoriale.

Cetățean vs. Locuitor

S-a spus că există trei feluri de oameni: cei care fac lucrurile să se întâmple, cei care asistă la lucruri cum se întâmplă și cei care se întreabă ce s-a întâmplat. Când este vorba de consolidarea spiritului cetățenesc, nu se poate conta pe cei din ultimele două categorii. Doar cei ce aparțin primei categorii reușesc să se ridice de la condiția de locuitor – simplu număr într-un recensământ – la statutul de cetățean.

Pentru mulți, „democrația participativă” pare un pleonasm. Ei consideră că democrația implică, în mod automat, participarea. Eroare. Diferențele între o democrație participativă și una pasivă, reluctantă, sînt substanțiale. În ultimă analiză, fibra democrației este determinată exact de calitatea participării.

Participarea separă. De aceea, dacă privești o hartă a lumii într-un mod neconvențional, în loc de munți, ape și deșerturi, poți observa țări de cetățeni și țări de simpli locuitori. Mai există o categorie specială, numită de engleza britanică *denizen*. Potrivit dicționarilor, el este „un locuitor, un rezident sau un obișnuit – o persoană care frecventează un anume loc” sau un „străin cu drept la rezidență și cu anumite drepturi cetățenești”. Limpede – participarea se structurează pe mai multe niveluri.

Privarea de drepturi datorată unui slab context democratic sau autoprivarea de drepturi prin dezinteresul de a fi un cetățean responsabil sînt cauzele principale pentru ceea ce se înțelege prin *democratură* – „înlocuitor” de democrație sau *dictablanda* – un soi de dictatură mai blîndă. Ce să mai spunem despre o dictatură autentică? Să ne gîndim doar la coșmarul de a fi numit cetățean în timpuri total nedemocratice. De la „Cetățene Danton!” la „Cetățene Robespierre!”, de la „Cetățene Tuhacevski!” la „Cetățene Buharin!” ori de la „Cetățene Pătrășcanu!” la „Cetățene Răceanu!” a fi numit cetățean nu înseamnă nimic altceva decît pedeapsa capitală. De aceea, există puține eforturi mai nobile decît restaurarea noțiunii de cetățean.

Pentru a determina calitatea unei democrații nu trebuie „să fii cineva”. Celebrul judecător american Louis D. Brandeis are dreptate: „Funcția politică cea mai importantă este aceea de simplu cetățean”. A nu

lua în serios această funcție poate conduce la dezastru și la cea mai gravă dintre demisiile morale cu putință. Nu e întâmplător că o conștiință ca Václav Havel scrie: „Tragedia omului modern nu este că el știe din ce în ce mai puțin despre rostul vieții sale, ci că acest lucru îl deranjează din ce în ce mai puțin”.

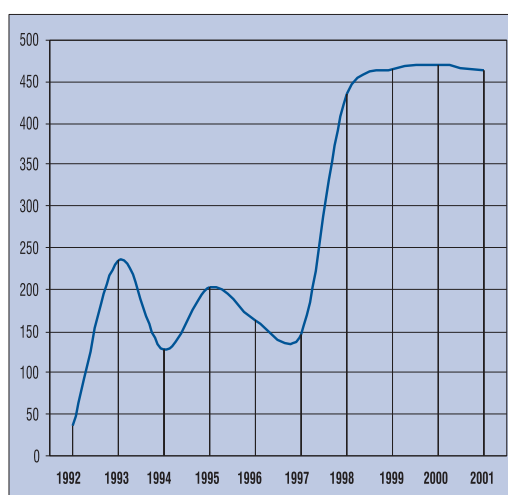
Există drepturi și răspunderi ce pot fi delegate. Există însă și cele ce nu pot fi trecute în seama altcuiva în nici un chip. Nu poți urî sau iubi prin procură. Tot așa, nu poți să delegi anumite răspunderi cetățenești. Ideea că îți îndeplinești obligațiile de cetățean doar pentru că în ziua alegerilor votezi este falimentară. Abia după ce ai investit încredere în cei aleși trebuie să-ți exerciți obligațiile de cetățean. Alesul trebuie să simtă, în fiecare clipă, că nu există fără voința celui ce l-a ales. Din nefericire, în sînul popoarelor de locuitori, lucrurile stau exact invers.

Să ieși la vot o dată la patru ani, iar între două alegeri să te mulțumești să constăți că lucrurile merg prost înseamnă că ești, de fapt, parte a problemei și, în nici un chip, parte a soluționării ei. A te rezuma să tuni și să fulgeri împotriva celor pe care i-ai ales iar acum nu dau doi bani pe tine este la fel de util ca și bătutul țintelor în apă. Pervertirea raportului ales-alegător nu se datorează doar lipsei de obraz a celui dintîi, ci și lipsei de răspundere a celui de-al doilea. Scrupule firave în ograda alesului și grămezi de indiferență în ograda alegătorului – iată rețeta unui mariaj cetățenesc devastator. Ca să nu mai pomenesc de preacuvioasa Opoziție, care, odată devenită Putere, se dovedește o patroană de bordel politic la fel de hrăpăreață ca și cea dinaintea ei.

Despre secolul al XXI-lea s-au spus tot felul de vorbe mari. Una, repetată *ad nauseam*, este cea a lui Malraux potrivit căruia acest veac va fi unul religios sau nu va fi deloc. Gîndindu-mă la fanatismul produs în numele unei religii ori alteia, mai degrabă cred că, dacă dorim să vedem o lume ceva mai echitabilă, un pic mai fericită și mai puțin zgîlțuită de conflicte apocaliptice, paradigma acestui veac trebuie să fie Cetățeanul.

Potrivit datelor oferite de Ministerul Justiției și Administrația Publică Locală, cât și rezultatelor investigațiilor efectuate, actualmente în Republica Moldova sînt înregistrate 2758 de organizații neguvernamentale: 1801 sau 65% de nivel național și 957 sau 35% de nivel local. Evoluția numerică a ONG-urilor începînd din anul 1992, cînd sub diferite forme legale se înregistrează primele organizații obștești, denotă că sectorul neguvernamental în Moldova are o tendință stabilă de creștere și dezvoltare și în special după adoptarea în 1996 a Legii cu privire la asociațiile obștești. Astfel, comparativ cu anii 1992-1996 numărul ONG-urilor începînd cu 1997 și pînă în 2001 sporește de mai mult de două ori și jumătate.

Evoluția numerică a ONG-urilor în Moldova în anii 1992-2001

Analiza în dinamică a procesului de formare și dezvoltare a sectorului neguvernamental arată că numai în ultimii trei ani în republică au fost create circa o jumătate din ONG-urile naționale și 2/3 din cele locale.

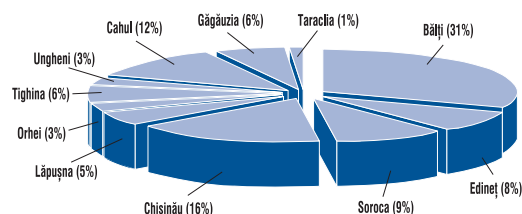
Majoritatea ONG-urilor, atît naționale, cât și locale sînt constituite ca organizații obștești (91%) și mai puține ca instituții (4%) sau mișcări obștești (2%) ori fundații (3%).

Caracteristic pentru ONG-urile naționale continuă să rămîină amplasarea lor masivă la Centru și în mediul urban (99%), îndeosebi în municipiul Chișinău (98%). ONG-urile locale de asemenea sînt situate preponderent în mediul urban (66%), însă numai la Centru, unde numărul organizațiilor

lor locale din mediul urban este de patru ori mai mare decît al celor din mediul rural. În regiunile de Nord și Sud ale republicii, dimpotrivă, ponderea ONG-urilor locale din mediul rural este de 3-4 ori mai mare decît a celor din mediul urban.

O dezvoltare amplă a ONG-urilor locale constatăm în regiunea de nord a Moldovei (45%) și mai ales în județul Bălți, unde este amplasată circa fiecare a treia organizație neguvernamentală locală (31%). Potrivit studiului, ONG-urile locale au o densitate mai mare în județele Bălți, Chișinău, Cahul și Soroca, precum și în UTA Găgăuzia, adică acolo unde își desfășoară nemijlocit activitatea filialele Centrului CONTACT și care găzduiesc 75 la sută din numărul total de ONG-uri de nivel local.

Distribuția ONG-urilor locale pe județe

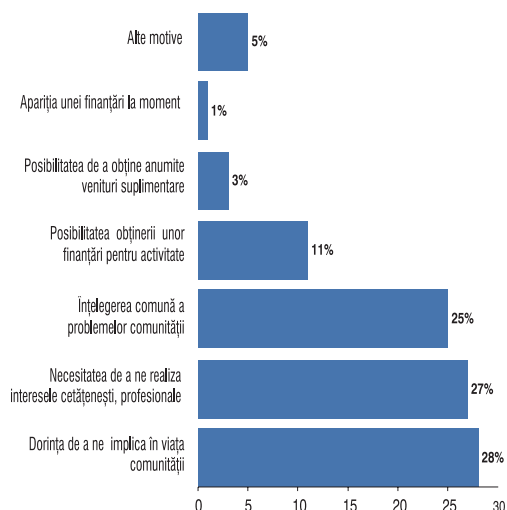
De menționat, totodată, că în celelalte județe și îndeosebi Orhei, Ungheni și Taraclia, prezența ONG-urilor locale este încă foarte modestă. Pînă în prezent nu au căpătat o răspîndire largă pe întreg teritoriul republicii nici ONG-urile naționale. La sud, de exemplu, actualmente nu există nici o organizație neguvernamentală națională, iar la nord ONG-urile de acest nivel constituie doar 1% din numărul total de organizații neguvernamentale naționale.

Analiza rezultatelor cercetării constată că motivele principale pentru care s-au creat majoritatea organizațiilor neguvernamentale constau în înțelegerea comună a problemelor comunității și în dorința membrilor organizațiilor de a se implica în soluționarea acestora, precum și în necesitatea de a-și realiza interesele cetățenești și profesionale. Această motivație este „piatra de temelie” la constituirea a 80 la sută din ONG-uri.

Peste 10 la sută din ONG-uri au mai fost create și din motivul că apăruse posibilitatea de a obține finanțare pentru anumite activități. Și numai 3 la sută din ONG-uri au fost create doar pentru aceea ca membrii organizației să obțină venituri suplimentare.

Așadar, majoritatea absolută a ONG-urilor au fost create cu scopul de a aduce beneficiu public și nu de a obține profit personal, cu toate că reprezentanții organizațiilor neguvernamentale nu exclud faptul că unele ONG-uri anume pentru aceasta au și fost create, ca membrii lor să obțină venituri personale. Această opinie au exprimat-o mai mult de 1/3 sau 35% din cei intervievați și în special reprezentanții ONG-urilor din mass-media (57%) și ONG-urilor de nivel local (42%). Nu sînt de acord cu această părere 52 la sută din cei chestionați.

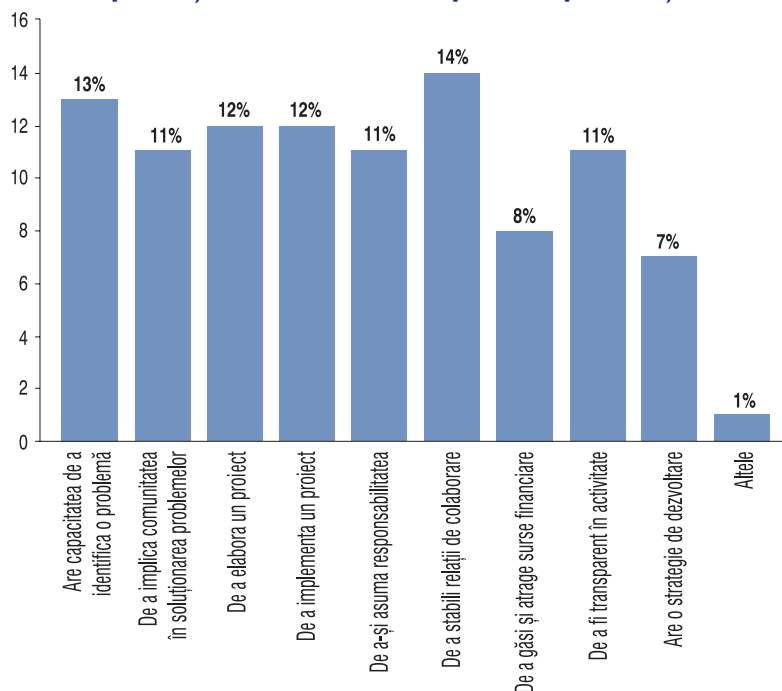
Motivele pentru care sînt create ONG-urile în Republica Moldova

Capacitățile ONG-urilor

Referindu-se la capacitățile ONG-urilor, reprezentanții organizațiilor au menționat abilitățile lor de a stabili relații de colaborare (14%), de a identifica o problemă (13%), de a elabora proiecte și de a le implementa (12%), precum și de a implica comunitatea în soluționarea problemelor, de a-și asuma responsabilitate și de a fi transparenti în activitatea lor (11%). Reprezentanții ONG-urilor au pus mai puțin în evidență capacitatea organizațiilor de a găsi și a atrage surse financiare (8%).

Capacitățile ONG-urilor în opinia respondenților

Care este realitatea, potrivit studiului? După cum arată rezultatele investigației, în ultimii 2 ani circa 80 la sută din ONG-uri au elaborate proiecte, aproximativ 2/3 sau 64% au proiecte implementate, 60% au prezentat proiecte și au obținut finanțare de la donatori. O bună parte din ONG-uri au stabilite relații de colaborare și conlucrează cu partenerii la realizarea diferitelor proiecte, activități. Astfel, majoritatea ONG-urilor (93%) colaborează între ele, 87% întrețin relații de colaborare cu APL, iar 78%, cu mass-media. Mai puțin organizațiile neguvernamentale sînt antrenate în colaborarea cu businessul, biserica, partidele politice, deși un început de colaborare deja există.

Totodată, rezultatele studiului relevă faptul că majoritatea ONG-urilor au necesitatea de a-și elabora o strategie de dezvoltare care să le ajute la îmbunătățirea activității, perfecționarea managementului organizațional etc. Actualmente, numai 9 la sută din ONG-uri au elaborată o astfel de strategie de dezvoltare a organizației.

Mihai Godea
Potrivit studiului efectuat
de Centrul CONTACT
(va urma)

Pe 9 mai, în toiul sărbătorilor de primăvară, când oamenii deveniseră cu totul blajini și se dedau diferitelor vise frumoase, am participat și eu la o conferință organizată de Mișcarea Europeană din Moldova în cadrul căreia a fost abordată problema integrării europene.

Raportorii primei sesiuni au fost excelenți în descrierea perspectivelor Europei unite, numai că atunci când s-a trecut la dezbateri, cunoscutul om de știință, academicianul Anestiade, le-a atras atenția participanților că din punct de vedere teoretic e bine să ne integrăm în Europa, dar că din punct de vedere practic Republica Moldova devine tot mai izolată de lume. Academicianul, personalitate notorie în comunitatea științifică internațională, a povestit asistenței despre umilinta la care a fost supus după ce a acceptat să participe la o conferință în Slovenia. Pentru a obține viză de intrare în Slovenia e necesar să obții mai întâi viză pentru Ungaria pentru ca acolo să poți obține viza la ambasada Sloveniei. Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova oferă servicii de perfectare a vizei, trimițând documentele necesare la consulatele respective prin poșta diplomatică doar deținătorilor pașapoartelor diplomatice și de serviciu. Pentru simplii cetățeni moldoveni ministerul nu oferă astfel de servicii chiar dacă aceștia sînt gata să plătească cît nu face pentru astfel de servicii, mai ales că plăcerea călătoriei pînă la Budapesta și o noapte petrecută acolo costă vreo \$300 - \$400. Evident, fenomenul „viză pentru viză” nu este doar devorator de bani. Numai deplasarea spre Budapesta și înapoi îți ia 3 zile, după ce ai mai făcut coadă și la ambasada Ungariei la Chișinău. Deci cel puțin 4 zile pierdute. Este adevărat, în anumite circumstanțe poți reduce pierderile dacă itinerarul spre Slovenia cuprinde Budapesta.

Pentru că urma să plec și eu pe 22 mai la Ljubljana, la o conferință organizată de Banca Mondială, Fundația SOROS și Guvernul Sloveniei, mă aventurasem să-i dau sfaturi academicianului că ar putea obține viza la sosire în aeroportul din Ljubljana. Pentru aceasta era nevoie doar să-i convingă pe organizatorii conferinței să apeleze la Ministerul Afacerilor Externe al Sloveniei și să primească asigurarea că la aeroport i se va aplica viza de intrare. Cel puțin așa procedasem eu și promisem asigurările din partea MAE al Sloveniei. Din cîte cunosc și MAE al Republicii Moldova oferă pentru cetățenii străini vize la intrarea în țară atunci cînd există astfel de solicitări din partea celor care îi invită. Adică este o practică normală. M-am întristat mult cînd am descoperit că academicianul fiind foarte ocupat a părăsit lucrările conferinței înainte ca să am posibilitatea de a mă apropia și împărtăși *know-how*-ul meu.

În dimineața zilei de 22 mai sub presiunea nevrozei așteptării m-am prezentat la aeroport cu 2 ore înainte de zbor, fiind printre primii care s-au înregistrat pentru zborul companiei Air Moldova spre Frankfurt. Promisem deja și *boarding ticket*-ul cînd un angajat vigilent al Air Moldova mi-a cerut biletele și pașaportul. Descoperind că nu am viza de intrare în Slovenia, mi-a cerut explicații. I-am prezentat biletele tur-retur spre Frankfurt și Ljubljana și toate documentele referitoare la conferința la care urma să particip: programul conferinței, lista organizatorilor, toată corespondența cu organizatorii, toată corespondența cu funcționarii MAE al Sloveniei. După ce a examinat toate documentele mi-a spus că toate documentele pe care i le-am arătat mi-au parvenit prin poșta electronică și deci, în principiu, ar putea fi mistificate, fiindcă acest lucru nu e complicat de realizat. Din aceste motive el, în calitate de reprezentant al Air Moldova, ar prefera să nu-mi permită accesul în avion. Am reacționat calm spunîndu-i că sînt doar bănuielile lui și că chiar dacă ar avea dreptate că mesajele din partea MAE al Sloveniei sînt mistificate, acest lucru nu privește pe nimeni afară de mine care îmi asumă un risc în acest caz. Se părea că l-am convins, dar a dorit să se discute cu superiorii săi. S-a întors în 10 minute foarte hotărît, aducîndu-mi și o hîrtie pe care erau tipărite condițiile de intrare în Slovenia pentru cetățenii Republicii Moldova. În document se afirma că cetățenii moldoveni pot intra pe teritoriul Sloveniei în baza pașapoartelor pentru străinătate comune în care trebuie să fie aplicată viza de intrare. Adulții trebuie să aibă pentru fiecare zi de aflare în țara respectivă cîte 70, iar copiii cîte 35 Euro. În caz contrar, solicitanții sînt expulzați din țară, iar cheltuielile de transport le suportă compania cu care expulzatul a ajuns la presupusa destinație. Replica mea că nu este indicat locul unde pot primi viza a fost combătută cu

argumentul că în orice caz Air Moldova nu ar dori să mă repatrieze din contul ei. Și la această reacție de apărare a intereselor Air Moldova am avut o replică precum că acest lucru nu se poate întâmpla în principiu din simplul motiv că am bilet achitat de retur peste 3 zile. Probabil, asta l-a enervat cel mai mult spunându-mi că nu mai are timp de pierdut cu mine. Atunci l-am rugat să-mi dea o scrisoare din partea Air Moldova în care să explice refuzul de acces la avion. Scrisoare cu explicații nu mi-a dat, în schimb mi-a ștampilat biletele, scriind pe ele că mi s-a refuzat accesul la zbor pe motiv că nu aveam viză pentru punctul destinației finale.

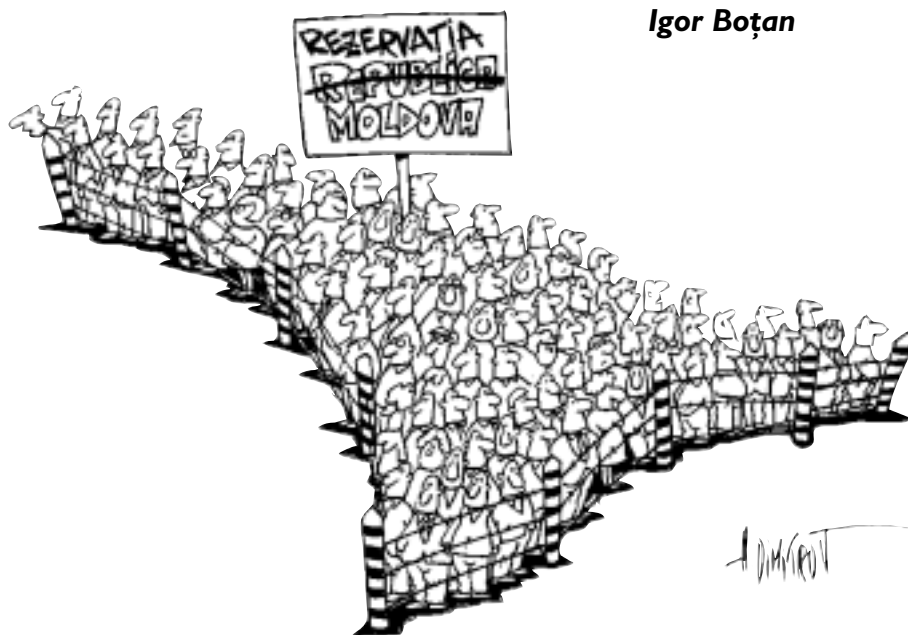
Am părăsit aeroportul umilit și nervos, dar peste doar câteva minute m-am simțit aproape fericit. M-am gândit : ce bine e că academicianul Anestiade părăsise conferința dedicată zilei Europei înainte de a apuca să se sfătuiască cu mine. Umiliința suferită de mine la aeroport mi se părea un fleac pe lângă ideea că din vina mea o personalitate de rangul academicianului s-ar fi putut afla în situația în care fusesem eu doar vreo 10 minute în urmă.

Mare a fost curiozitatea colegilor mei care mă știau plecat la Ljubljana pentru a împărtăși experiența cooperării autorităților publice cu sectorul asociativ să mă găsească dimineața la birou. M-au consolată cum au putut spunându-mi că dacă nu am putut să ne manifestăm la conferința de la Ljubljana o putem face la conferința de la Bruxelles care urma să se desfășoare peste câteva săptămâni. Chiar s-au apucat imediat să telefoneze la ambasada Germaniei pentru a obține viză pentru zona Schengen. Mare însă le-a fost mirarea colegilor mei când au aflat că dacă punctul final al călătoriei este Bruxeles, atunci și viza trebuie să și-o obțină la consulatul Belgiei din Moscova. Ne-am mîhnit cu toții și am decis că împotriva Republicii Moldova există un complot internațional cu scopul de a o izola. O colegă care abia revenise de la un seminar din Polonia a contribuit la dezvoltarea acestei ipoteze amintindu-și că la Budapesta unde trebuia să-și schimbe avionul pentru Varșovia colaboratorii aeroportului au organizat controlul pașapoartelor chiar la scara avionului, nepermițându-le pasagerilor măcar să intre în zona de tranzit.

Dar, iarăși, ne-am consolată relativ repede, zicîndu-ne că chiar dacă e vorba despre o izolare, aceasta nu poate fi absolută. În orice caz, vom putea comunica cu cetățenii străini, aceștia ne pot vizita țara cînd doresc. Însă o zi mai tîrziu, venind la birou, am fost șocați să aflăm că vecinii noștri, un grup de cetățeni italieni aflați în Republica Moldova într-o misiune de caritate pentru asistența orfelinatelor moldovenești, fuseseră prădați noaptea. Că foarte mulți cetățenii străini sînt ținte de atac pentru criminalii autohtoni știam de mult, dar întîmplarea cu vecinii noștri italieni a fost ca un fel de răspuns expres la întrebarea ce ne frămîntă în ultima vreme – de ce devenim izolați tot mai mult și mai mult? Avem tot temeiul să ne așteptăm că și străinii vor refuza tot mai mult și mai mult să vină în Republica Moldova.

Desigur, conducerea țării încearcă să întreprindă ceva. Spre exemplu, la conferința dedicată Pactului de Stabilitate pentru Europa Centrală și de Est din decembrie 2001, conducerea țării a luat act de existența fenomenului izolării.

Igor Boțan

COMISIA DE CERTIFICARE LA CINCI ANI DE ACTIVITATE

Prima Comisie de Certificare creată în 1997 în temeiul Legii cu privire la asociațiile obștești își încheie mandatul său de activitate de 5 ani. Această Comisie a fost creată în scopul instituirii unui mecanism de susținere, din partea statului și a întregii societăți, a organizațiilor necomerciale care desfășoară activități de utilitate publică. În ce măsură s-a reușit implementarea acestor inovații în societatea noastră și care este impactul lor, cred că termenul de 5 ani ne oferă o posibilitate să analizăm și să medităm asupra acestor momente.

Amintim că Comisia de Certificare a activat în diferite componente, deoarece pe parcursul acestor 5 ani, din motive obiective, unii membri ai Comisiei au fost înlocuiți cu alte persoane, ultima componentă a Comisiei fiind următoarea: Igor Boțan, Iacob Burghiu și Veaceslav Turcanu, desemnați în baza decretului Președintelui Republicii Moldova; Piotr Gorbunenco, Ivan Zabunov și Ion Neagu, desemnați prin Hotărârea Parlamentului; și Natalia Izdebschi, Igor Nedera și Mihai Caraman, numiți în componența Comisiei de către Guvern. În calitate de membri ai Comisiei de Certificare au activat, de asemenea, și Victor Catan, Mihai Manole și Valentin Dolganiuc, dinșii retrăgându-și această calitate, în momentul în care au fost desemnați în alte funcții publice.

Atitudinea față de această nouă instituție a fost diferită de la bun început. Cred că și astăzi nu există o poziție unanimă a autorităților publice, la fel ca și în rândurile organizațiilor societății civile în această chestiune. Mecanisme de diferențiere a organizațiilor care activează în interesul societății și al organizațiilor de interes mutual există în legislația mai multor țări (Marea Britanie, România, Ungaria, Canada). Un mod de tratare asemănător există și în Statele Unite. Prezența acestui mecanism în legislația cu privire la organizațiile necomerciale atestă un înalt nivel de dezvoltare a legislației respective. Prin urmare, calea pe care a mers Republica Moldova în acest domeniu nu este greșită. Mai mult decât atât, experiența Moldovei *a fost calificată de opinia internațională ca experiență bună și recomandabilă pentru implementarea în legislația altor țări.*

Necesitatea dezvoltării mecanismului de susținere a organizațiilor de utilitate publică, precum și crearea mecanismelor de colaborare dintre stat și societatea civilă au fost susținute și de către membrii grupului de lucru, format în cadrul proiectului „Statutul de utilitate publică al organizațiilor necomerciale”, realizat de către Comisia de Certificare și Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale (IFES)-Moldova în anul 2000, precum și de cel de-al III-lea Forum al ONG-urilor.

Însă experiența Comisiei de Certificare pe parcursul acestor cinci ani de activitate a demonstrat că pentru a-i asigura o

REALIZĂRI ȘI PROBLEME

eficiență sporită în continuare acestui mecanism sînt necesare perfecționări atât sub aspect legislativ, cît și sub aspect instituțional.

Esența certificării

Certificarea asociațiilor obștești și a fundațiilor a fost concepută ca o procedură prin care să fie identificate organizațiile necomerciale care activează în interesul societății sau al unui grup social aflat sub protecția statului pentru a fi susținute de către stat în îndeplinirea activităților social-utile. Această susținere trebuia să se deosebească substanțial de tratamentul față de organizațiile de interes mutual.

Însă legislația care a fost adoptată după 1997 nu a dezvoltat acest mecanism. Codul fiscal a schimbat esența acestor proceduri, promovînd un regim fiscal unic pentru toate categoriile de organizații fără scop patrimonial.

Există doar o singură deosebire dintre organizațiile de utilitate publică și cele de interes mutual. Statutul de utilitate publică oferă organizațiilor necomerciale dreptul de a primi donații filantropice în condițiile art.36 al Codului fiscal, ceea ce înseamnă că contribuabilii care au făcut donații către aceste organizații se bucură de deduceri din venitul impozabil.

Prin urmare, pentru ca instituția certificării utilității publice să-și atingă menirea, așa cum a conceput-o legislatorul la momentul adoptării și implementării, organizațiile necomerciale de utilitate publică trebuie să beneficieze de un regim fiscal favorizat în comparație cu celelalte organizații necomerciale.

Este foarte straniu, de ce și organizațiile donatoare din țările unde există aceeași modalitate de tratare diferențiată a ONG-urilor de utilitate publică și interes mutual ignorează această posibilitate în Moldova.

Organizații certificate

În prezent au fost certificate ca organizații de utilitate publică 254 de asociații și fundații, dintre care 35 au fost certificate pentru un al doilea termen. Aceasta ar constitui aproximativ 10% din numărul total de organizații neguvernamentale. Numărul doritorilor de a obține statutul de utilitate publică este destul de redus din considerente că înlesnirile sînt limitate. Aceasta are loc și din cauza că activitatea social-utilă în Moldova este finanțată prin granturi de fundațiile și instituțiile guvernamentale și private occidentale, iar susținerea financiară oferită de businessul local are un volum foarte limitat.

Cadrul legal

Pe parcursul activității sale Comisia de Certificare s-a confruntat cu un șir de probleme din cauza insuficienței reglementărilor legale în acest domeniu. Criteriile stabilite de Legea cu privire la asociațiile obștești pentru calificarea activității organizațiilor ca activitate de utilitate publică nu permit întotdeauna distingerea organizațiilor de utilitate publică, în special a celor care prestează servicii.

O altă problemă se referă la faptul că lista activităților pe care legislatorul le consideră domenii cu caracter social-util este deschisă. Legea lasă la discreția Comisiei de Certificare să aprecieze alte activități ca social-utile, ceea ce îi conferă Comisiei pondere și în același timp îi îngreuează activitatea. Pe de o parte, lista ar putea fi extinsă pentru a stipula toate posibilele activități de utilitate publică, pe de altă parte, această listă nu poate fi exagerat de mare atunci când este vorba despre acordarea de înlesniri la plata impozitelor, sarcină greu de suportat pentru bugetul statului.

Legea cu privire la asociațiile obștești nu elucidează în mod expres care ar fi soluția în cazul în care după 6 luni de existență organizația nu a desfășurat activitate, însă solicită certificarea.

La fel rămâne nereglementată chestiunea cu privire la periodicitatea prezentării rapoartelor către Comisia de Certificare.

Codul fiscal tratează în același mod organizațiile de utilitate publică și de interes mutual, ceea ce reduce esența și rolul procedurii de certificare.

Legea nu stipulează concret ce fel de rapoarte trebuie să fie prezentate Comisiei, care este conținutul acestora, toate aceste întrebări fiind lăsate la discreția solicitantului. Această situație a determinat Comisia de Certificare să elaboreze un model al raportului care conține informația necesară, ceea ce îi permite Comisiei să adopte o decizie întemeiată. Elaborarea modelului de raport a fost determinată și de faptul că rapoartele financiare actuale, care sînt prevăzute de Standardul național al evidenței contabile, nu pot rezolva problemele care stau în fața Comisiei de Certificare, nu au nimic în comun cu determinarea statutului de utilitate publică, evidența respectivă fiind orientată asupra persoanelor juridice care desfășoară activități de antreprenariat. Din aceste considerente este foarte important ca proiectul Standardului Național al evidenței contabile pentru organizațiile necomerciale, care actualmente este în proces de elaborare, să fie coordonat cu poziția promovată de către Comisia de Certificare în această problemă.

Problemele legate de dobîndirea statutului de utilitate publică, de întocmirea adecvată și corectă a rapoartelor de model nou, de aplicarea reglementărilor legale pentru organizațiile de utilitate publică au fost discutate în cadrul mai multor seminare, organizate de către Comisia de Certificare în comun cu Fundația Internațională pentru Sisteme Electorale în Chișinău, Bălți, Cahul și Ungheni. Aceste seminare au contribuit la facilitarea dobîndirii statutului de utilitate publică.

Concluzii

Pentru a crea mecanisme de supraviețuire și dezvoltare ulterioară a organizațiilor de utilitate publică, trebuie realizate următoarele obiective expuse mai jos. Aceste concluzii aparțin și grupului de lucru format în cadrul proiectului „Statutul de utilitate publică al organizațiilor necomerciale”.

1. Procedura de acordare a statutului de utilitate publică trebuie să fie expusă în detaliu, pentru a garanta că organizațiile de utilitate publică certificate, care obțin înlesniri la plata impozitelor, corespund întru totul criteriilor și activează în condiții de transparență și de evidență. Această ultimă obiecție este importantă mai ales pentru a păstra imaginea pozitivă a „sectorului trei”, dar și pentru ca organizațiile de utilitate publică să poată obține înlesniri suplimentare.

2. Comisia de Certificare, în comun cu Inspectoratul Fiscal, trebuie să elaboreze un model unic de evidență fiscală și pentru darea de seamă anuală a organizațiilor necomerciale care ar garanta compatibilitatea informației.

3. Statutul de utilitate publică trebuie să garanteze cu adevărat un regim fiscal favorizat. Organizației de utilitate publică trebuie să i se ofere înlesniri fiscale în egală măsură atît cît privește impozitul pe venit, cît și TVA, plățile în Fondul Social, excluzîndu-se totalmente tratamentul preferențial promovat de la persoană la persoană, de la grup la grup. Un prim pas spre soluționarea problemelor date ar fi promovarea adoptării mecanismului de transferare de către persoanele fizice și juridice a unui procent din impozitul pe venit către organizațiile de utilitate publică. Procentul dat se transferă la alegerea contribuabilului.

4. Statul trebuie să stimuleze extinderea de către organizațiile de utilitate publică a sferei de prestare a serviciilor, incluse în statut, prin crearea unui regim favorabil, precum și prin realizarea unor programe cu titlu de comandă de stat.

5. De continuat experiența de consultare a organizațiilor neguvernamentale în cele mai importante probleme legate de „sectorului trei”, aplicată cu succes de către Comisia de Certificare pe parcursul acestor cinci ani de activitate.

**Natalia Izdebschi, jurist,
președintele Comisiei de Certificare (1998-2002)**

lichidarea forțată a asociațiilor obștești

Lichidarea forțată reprezintă o sancțiune pentru nerespectarea de către asociațiile obștești a prevederilor legislației și are ca efect încetarea activității acestora.

Temeiurile de lichidare forțată a asociațiilor obștești sînt prevăzute exhaustiv de p.4, art.40 al Legii Republicii Moldova Nr. 837 - XIII „Cu privire la asociațiile obștești”. Conform prevederilor legale, asociațiile obștești pot fi lichidate prin hotărîrea instanței judecătorești în caz de:

- a) pregătire și/sau înfăptuire a acțiunilor de schimbare prin violență a regimului constituțional sau de subminare a integrității teritoriale a Republicii Moldova;
- b) pregătire și/sau înfăptuire a acțiunilor de răsturnare a autorităților publice legal constituite;
- c) ațîțare a urii și discordiei sociale, rasiale, naționale sau religioase;
- d) violare a drepturilor și libertăților legitime ale cetățenilor;
- e) creare a formațiunilor paramilitare;
- f) avertizare repetată a asociației obștești asupra necesității lichidării încălcărilor legislației, făcută, în decursul unui an, de organul care a înregistrat asociația.

Cazurile în care asociațiile obștești pot fi lichidate forțat reprezintă încălcări ale Constituției Republicii Moldova și urmează să fie demonstrate în instanța de judecată – unica autoritate competentă să decidă lichidarea forțată.

Legislația nu determină expres organul de stat competent să se adreseze instanțelor judecătorești cu acțiunea de lichidare. În conformitate cu funcțiile care îi revin, normal ar fi ca cererea de chemare în judecată să fie înaintată de organele procuraturii, la sesizarea organului care a înregistrat statutul asociației obștești. Practic însă, cu astfel de acțiuni se adresează autoritatea care a înregistrat statutul asociației obștești: Ministerul Justiției sau consiliile locale.

Autoritatea care inițiază procedura de lichidare forțată trebuie să demonstreze în instanța de judecată faptul implicării asociației obștești în activitățile ilegale care reprezintă temeiuri de lichidare forțată.

În această ordine de idei, un interes deosebit în calitate de temei de lichidare forțată îl reprezintă avertizarea repetată a asociației obștești referitor la necesitatea înlăturării încălcărilor legislației, făcută în decursul unui an de organul care a înregistrat asociația. În conformitate cu prevederile art.46 ale Legii cu privire la asociațiile obștești, procurorul sau organul care a înregistrat asociația poate avertiza organul de conducere al acesteia în cazul în care asociația încalcă prevederile legislației. Din moment ce legea nu prevede expres pentru care abateri asociațiile pot fi avertizate, considerăm că aceasta se poate întîmpla de fiecare dată cînd ele admit în activitate încălcări ale legislației, indiferent de gravitatea lor.

Dacă în urma sesizării asociația nu înlătură încălcările în decurs de 10 zile, organul care a înregistrat statutul se poate adresa în instanța de judecată cu o cerere de suspendare a activității asociației. Instanța de judecată poate suspenda activitatea asociației pe un termen de pînă la 6 luni. Suspendarea face imposibilă activitatea asociațiilor, or, conform art.47 al Legii cu privire la asociațiile obștești, acestea nu pot beneficia de dreptul:

- a) de a fonda mijloace de informare în masă;
- b) de a organiza congrese, conferințe, întruniri, mitinguri, demonstrații, pichetări și alte acțiuni publice;
- c) de a folosi toate tipurile de depuneri bancare, cu excepția cazurilor în care sînt necesare decontări cu contractanții, în cadrul activității economice productive și altei activități de întreprinzător, decontări aferente contractelor individuale de muncă, precum și decontări privind repararea prejudiciului cauzate prin acțiunile asociației obștești, privind plata amenzilor (penalităților, despăgubirilor).

Suspendarea activității asociației nu este o măsură obligatorie pentru a porni procedura de lichidare forțată a ei. Pentru a intenta procedura de lichidare forțată, în temeiul lit.(f), p.4, art.40 al Legii cu privire la asociațiile obștești este suficient ca în decurs de 1 an asociația să fie avertizată în scris de două ori.

Adoptînd decizia de lichidare forțată, instanța de judecată urmează să desemneze comisia de lichidare, care va înfăptui formalitățile necesare pentru lichidare (anunțarea creditorilor, realizarea creanțelor proprii, stingerea datoriilor față de creditorii etc.).

Instanța de judecată este obligată să stabilească prin hotărîrea sa și soarta proprietății asociației lichidate. În conformitate cu p.5 al art.40 al Legii cu privire la asociațiile obștești, instanța poate decide transmiterea bunurilor asociației lichidate forțat, rămase după achitarea cu creditorii, în proprietatea statului.

Hotărîrea instanței de judecată cu privire la lichidarea forțată poate fi atacată în instanța ierarhic superioară. Prin derogare de la această prevedere, în temeiul prevederilor art.41 al Legii cu privire la asociațiile obștești, nu pot fi contestate hotărîrile Curții Supreme de Justiție.

Dacă prin decizia finală a instanței judecătorești se va constata că decizia de suspendare a activității sau de lichidare forțată este ilegală, asociația este în drept să ceară statului repararea integrală a prejudiciului cauzat. Prin prejudiciu urmează de înțeles pierderile suportate de organizație, venitul nerealizat, compensații pentru lezarea bunului nume și a reputației profesionale etc.

Normele care reglementează procedura de lichidare forțată a asociațiilor obștești în Republica Moldova sînt în concordanță cu documentele internaționale referitor la drepturile omului și cu standardele internaționale referitor la legislația organizațiilor neguvernamentale, deoarece stabilesc exhaustiv temeiurile de lichidare forțată și asigură dreptul de a ataca hotărîrea instanței judecătorești. În această ordine de idei, ne îngrijorează inițiativa legislativă a Ministerului Justiției de a modifica legea cu privire la asociațiile obștești, care are drept scop fixarea dreptului de a suspenda activitatea asociațiilor nu de către instanța de judecată, ci din oficiu de către Ministerul Justiției. În cazul în care vor fi adoptate, aceste modificări vor reprezenta fără îndoială un pas înapoi, or nu exclude abuzul din partea autorităților față de asociațiile obștești „îndrăznețe”.

Oleg EFRIM
magistru în drept,
director al Centrului de Drept Necomercial

Consultații juridice și apărarea drepturilor omului

**Programul: „Consultații juridice
și apărarea drepturilor omului“.**

Programul „Consultații juridice și apărarea drepturilor omului“ a fost început de Comitetul Helsinki în primii ani ai activității sale. Inițial acest program a avut o altă formă care diferă de cea actuală. La fiecare trei ani acest program a suferit anumite modificări în scopul eficientizării derulării sale. Fiecare din juriștii care activează în acest program au fost specializați pe domenii de activitate: dreptul la proprietate și dreptul persoanelor reabilitate politic, drepturile persoanelor deținute, dreptul la o judecată echitabilă, drepturile sociale etc.

În cadrul programului își desfășoară activitatea un număr de 6 persoane care lucrează asupra plîngerilor recepționate de către Comitet; juriștii acordă audiențe de două ori pe săptămînă (miercuri și joi), și tot ei sînt cei care documentează cazurile și asupra cărora lucrează pînă la soluționarea definitivă a lor.

Persoanele angajate în program au făcut staieri peste hotarele țării în domeniul drepturilor omului, ceea ce a ridicat nivelul lor de pregătire profesională. Aceasta are o deosebită importanță din două puncte de vedere: unul fiind că acest program lucrează eficient în cadrul Comitetului datorită profesionalismului lor, ei avînd o poziție clară și strategică în vederea soluționării cazurilor de violare a drepturilor omului, și cel de-al doilea este că persoanele care sesizează Comitetul de cele mai dese ori vin la organizația noastră prin recomandările date de alte persoane care au primit consultații juridice anterior.

Procesul echitabil, independența puterii judiciare, securitatea și libertatea persoanei, prevenirea torturii și tratamentului inuman, interzicerea discriminării, muncii forțate, dreptul la libertatea exprimării, dreptul la proprietate – acestea sînt domeniile prioritare în acordarea consultațiilor juridice în domeniul drepturilor omului. Aceste probleme majore le aducem în atenția autorităților

Obiectivele acestui program sînt:

- acordarea consultațiilor juridice pretinselor victime ale drepturilor omului;
- înțelegerea în profunzime a problematicei, cauzelor apariției pretinselor violări ale drepturilor omului;
- asistența privind redresarea judiciară în cele mai relevante cazuri, atît pe plan național, cît și internațional, care pot avea un impact asupra ordinii de drept și democrației în dezvoltare;
- sensibilizarea și informarea opiniei publice asupra practicilor de respectare a drepturilor omului;
- crearea unor cazuri-precedent, care oferă soluții și metode pentru soluționarea anumitor cazuri și oferirea ulterioară publicului larg, inclusiv avocaților, a unor modele de acțiuni în favoarea drepturilor omului;
- documentarea cazurilor recepționate.

statului RM, cu rapoarte, cu recomandările noastre, în scopul redresării situațiilor de violare a drepturilor omului.

Experiența Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului arată că programul „Consultații Juridice“ ajută la identificarea problemelor majore în domeniul drepturilor omului, astfel încît organizația contribuie la soluționarea cazurilor aduse la cunoștința sa. În anul 1999 Comitetul a audiat/primit 850 de cazuri, iar în anul 2001 au fost 1 200 de cazuri. În funcție de relevanța lor, 1/3 din numărul total de cazuri au fost monitorizate de Comitet, conform etapelor stabilite de Regulamentul Comitetului Helsinki pe programul dat și au fost soluționate definitiv pe plan național.

În cadrul acestui program Comitetul a pregătit și cereri pentru Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în interesele a 27 de persoane, fiecare cerere invocînd violarea a unui sau a mai multor drepturi din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. Aceste plîngeri au indicat violarea dreptului la o judecată echitabilă într-un termen rezonabil, executarea hotărîrii instanței de judecată, libertatea și securitatea persoanei, interzicerea torturii, interzicerea muncii forțate, libertatea de întrunire și asociere, dreptul la respectarea corespondenței, libertatea circulației, protecția proprietății ș.a. În prezent, toate aceste cereri sînt înregistrate de către Curte, iar unele dintre ele au fost

Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului din Moldova este o organizație nonguvernamentală, nonpolitică și nonprofit, care a fost fondată în ianuarie 1990, formîndu-se din alte cîteva grupuri predecesoare pentru drepturile omului din orașul Tiraspol. Sediul Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova este la Chișinău, filialele din teritoriu fiind amplasate în Bălți, Rezina, Comrat și Tiraspol. Misiunea Comitetului Helsinki este de a monitoriza respectarea angajamentelor internaționale în domeniul drepturilor omului asumate de statul Republica Moldova în fața Națiunilor Unite, Consiliului European, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și a obligațiilor interne prevăzute de Constituția Republicii Moldova și de alte acte normative în vigoare. Comitetul pledează pentru respectarea, protecția și promovarea drepturilor omului prin expertizarea independentă a cadrului legal în sfera drepturilor omului și a practicilor de aplicare a acestora, apărarea intereselor publice și acționează în justiție în interesul acestora.

date în examinare unui judecător care va statua asupra admisibilității cazului.

Comitetul consideră că toate cazurile care au fost aduse în fața Curții Europene vor avea un impact pozitiv asupra prevederilor legislative și a practicii din RM care violează drepturile omului: legislația cu privire la organizarea întrunirilor, legislația cu privire la executarea de către stat a hotărârilor instanțelor de judecată, dreptul procedural de investigație pe plan național a cazurilor cu privire la aplicarea tratamentului inuman și degradant ș.a.

De asemenea, fiind membru al Federației Internaționale Helsinki, Comitetul întocmește anual un Raport pe situația respectării drepturilor omului în RM. Orice raport în sine este o prezentare-analiză a situației respectării de către statul nostru a drepturilor omului. Trebuie să menționez că anume consultațiile juridice sînt sursa inițială de informare și înțelegere a situației privind drepturile omului din republică pe parcursul unui an, comparativ cu anii precedenți. În acest context, aș aminti că și Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în prima sa hotărîre¹, cazul Mitropoliei Basarabiei, a citat Raportul pe anul 1997 și cel din 1998 al Federației Internaționale Helsinki, ceea ce înseamnă că a citat implicit Raporturile Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului. Rapoartele de respec-

tare a drepturilor omului sînt și au fost apreciate din punctul de vedere al prezentării informațiilor ca fiind profesionale, ele fiind solicitate de organizații internaționale. Informația acumulată de Comitetul Helsinki pe programul consultațiilor juridice pe cazuri juridice a fost selectată și pusă în Raportul alternativ la Raportul inițial al Republicii Moldova cu privire la implementarea Pactului cu privire la Drepturile Civile și Politice care va fi prezentat la Comitetul pentru Drepturile Omului al Națiunilor Unite în luna iulie anul curent.

Colaboratorii Comitetului care lucrează în acest program sînt persoane pline de entuziasm, care își doresc ca activitățile lor din acest program să contribuie cît mai mult la ridicarea nivelului de conștientizare de către populație a drepturilor sale și a procedurilor de apărare eficientă a acestora.

Natalia Mardari,
coordonator de program

Comitetul Helsinki

Str. Bănulescu-Bodoni nr. 53 „B“

Chișinău, MD 2012

Tel., fax: (373 2) 22 26 18, 22 73 96, 22 28 44

Email: nmardari@chdom.ngo.moldnet.md,

web-site: http://chdom.ngo.moldnet.md

¹ www.echr.org,

Cazul Mitropolia

Basarabia și alții versus

Moldova, cererea nr.

45701-99, Hotărîrea

Curții Europene din 13

decembrie 2001.

Societatea Internațională a Drepturilor Omului

Secția din Republica Moldova – veriga de legătură între societate și penitenciar

Societatea Internațională a Drepturilor Omului – Secția din Republica Moldova (SIDO-SRM) a fost înregistrată la Ministerul Justiției la 12 februarie 1999.

SIDO-SRM activează în trei direcții: apărarea și instruirea în domeniul drepturilor omului și cea umanitară. Organizația ajută oamenii în protejarea intereselor familiei și copiilor, în reabilitarea socială a copiilor orfani, celor fără de casă, copiilor schilozi și tinerilor delinvenți; acordă susținere legală femeilor deținute și copiilor lor; contribuie la ridicarea nivelului

cunoștințelor în domeniul Drepturilor Omului; fondează prioritățile naționale în protecția drepturilor copiilor.

Pe parcursul a trei ani organizația noastră conlucrează eficient cu Departamentul Instituției Penitenciare al Ministerului Justiției.

Pentru prima dată în Republica Moldova, membrii unei organizații obștești au obținut permisiunea permanentă de a vizita timp de un an penitenciarul de femei din com. Rusca. Astfel, 4 membri ai SIDO-SRM pot frecventa această închisoare în orice moment.

Apărarea drepturilor femeilor condamnate este bazată pe ideea întoarcerii și reintegrării lor în societate ca oameni normali. De aceea contactele cu lumea din afară constituie o parte esențială a reintegrării lor ulterioare. Detenția implică faptul că interacțiunea și comunicarea condamnatelor cu lumea exterioară este strict limitată. Considerațiile atît practice, cît și umanitare sînt împotriva acestui concept de încarcerare.

Indiferent de împrejurări, orice ființă umană are drepturi fundamentale. Oamenii ținuti în arest legal sau închisoare își pierd pentru un timp dreptul la libertate. La privarea de libertate există riscul violării drepturilor omului. Prin urmare, principiul de bază pentru apărarea drepturilor omului pentru cei care se află în custodie este deschiderea către lumea din afară. Excepțind limitele care sînt în mod evident impuse de

faptul închiderii, toți deținuții vor păstra libertățile și drepturile fundamentale stabilite în Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu atât mai mult cu cât țara noastră este semnatară a Convenției Internaționale asupra Drepturilor Economice, Sociale și Culturale, a Convenției Internaționale asupra Drepturilor Civile și Politice, precum și a altor convenții ale Națiunilor Unite.

Organizația noastră în noiembrie 2001 a primit un grant din partea Fundației Soros pentru susținerea proiectului „Apărarea drepturilor femeilor condamnate și a copiilor lor”.

Scopurile acestui proiect sînt:

- **apărarea drepturilor femeilor condamnate și a copiilor lor;**
- **facilitarea reintegrării sociale eficiente a femeilor condamnate din penitenciarul OȘC 29/7 prin instituirea și consolidarea contactelor dintre deținute și copiii lor;**
- **atragera atenției opiniei publice, a organizațiilor internaționale asupra realității obiective privitor la respectarea drepturilor deținuților și a copiilor lor în penitenciarele din Republica Moldova.**

Multe condamnate ale penitenciarului nu-și cunosc drepturile lor și ale copiilor lor. Majoritatea deținuților nu au avut șanse de a beneficia de o consultație juridică adecvată. Acordarea ajutorului juridic gratuit în această instituție a permis condamnatelor să-și rezolve o serie de probleme de ordin juridic.

Activitatea juridică este direcționată, în principiu, spre rezolvarea problemelor legate de apărarea drepturilor copiilor deținuților, care în cele mai dese cazuri fiind sub tutela statului, rudelor și a altor personae nu li se acordă o atenție suficientă.

O zi în săptămînă, condamnatele dispun de posibilitatea de a consulta juristul Lidia Eliseev. Avocatul Corneliu Cașcaval acordă servicii în cazurile în care problemele condamnatelor și ale copiilor lor necesită rezolvare în instanțele judecătorești.

Adesea apar probleme termenul rezolvării cărora necesită un timp mai îndelungat și uneori apeluri în judecată. Una din multitudinea de probleme majore cu care se confruntă condamnatele este problema locativă.

De exemplu, fiica unei deținute de 13 ani, a cărei bunică a decedat – mama deținutei, a rămas singură într-un apartament de 2 odăi cu datorii pentru serviciile comunale, acumulate pe parcursul a mai multor ani. Primăria a luat decizia de a transfera copila într-o școală-internat, iar apartamentul să fie vîndut pentru datorii. În situația creată avocatul SIDO – SRM a reușit să convingă o rudă a deținutei să legalizeze tutela asupra copilului. Prin aceasta s-a reușit nu numai păstrarea apartamentului pentru copil și condamnată, ci și dreptul copilului la asistență socială.

Deseori pentru persoanele condamnate la privațiune de libertate unica legătură cu lumea exterioară sînt rudele apropiate, și nu e mai mare pedeapsă decît izolarea de familie și copii. Multe condamnate nu dispun de posibilitatea de a-și vedea copiii pe tot parcursul termenului de ispășire a pedepsei. Sînt cazuri cînd copiii și mamele nu s-au văzut de 5-8

ani. Din lipsa mijloacelor de existență, copiii, care în cele mai dese cazuri sînt în orfelinate sau școli-internat, nu-și pot vizita mamele lor. De aceea, organizarea întrevederilor este absolut necesară atît pentru psihicul femeii, cît și al copilului.

Administrația penitenciarului OȘC 29/7 a susținut propunerile noastre de a organiza întrevederi ale deținuților cu copiii lor. Pentru aceasta se îndeplinesc un șir de activități în scopul bunei organizări a întrevederilor deținuților și a copiilor lor, se stabilește locul aflării copiilor, se întrețin convorbiri telefonice cu rudele, se colaborează cu administrațiile locale și ale școlilor-internat, ale orfelinatelor etc. De aceste probleme se ocupă responsabilul de vizite, dl Ion Ilieș, împreună cu voluntarii. În cadrul Proiectului, deja 52 de copii și-au vizitat mamele și încă 26 vor avea posibilitatea de a-și îmbrățișa mama întemnițată.

Prin eforturile membrilor organizației noastre în colaborare cu Liceul Teatral din Chișinău pentru întemnițatele din Rusia a fost organizat un concert, la care au evoluat și copiii unor deținute.

În colaborare cu Departamentul Tineret al Televiziunii Naționale au fost pregătite și lansate un ciclu de emisiuni cu denumirea: „Față în față cu viața”.

Informația despre activitatea privind Proiectul menționat a atras atenția publică și a înrolat în organizația noastră noi membri, studenți-juriști, psihologi etc.

Pe perioada realizării Proiectului pe adresa SIDO-SRM au sosit multe scrisori de mulțumire. Ele pot fi numărate. Însă cum să numeri acele sărutări pe care și noi le-am primit de la copii și mamele-deținute în timpul întîlnirilor? E imposibil de numărat și cantitatea de lacrimi de bucurie și amărăciune care au fost vărsate de toți participanții întrevederilor, inclusiv de organizatorii ei și de colaboratorii penitenciarului.

Liubovi Nemcinova,

Societatea Internațională a Drepturilor Omului

– Secția din Republica Moldova

Bd. Renașterii 21, ap. 19, Chișinău

Tel.: 225476; E-mail: nemcinova_liubovi@yahoo.com

„Transparency International – Moldova“ pentru o societate civilă activă în lupta contra corupției

Răspîndirea pe larg a corupției este un fenomen caracteristic pentru țările în tranziție. Corupția este unul dintre cele mai mari obstacole în calea democrației, dezvoltării sociale și economice a Republicii Moldova. Organizațiile internaționale plasează Moldova pe locul 64 în ceea ce privește nivelul corupției, adică

în grupul celor mai corupte țări (Transparency International, 2001). Corupția în Moldova se manifestă de obicei prin luare de mită, protecționism, nepotism, intervenție în activitatea de producție și serviciile sociale, corupție politică, utilizarea mijloacelor contrar destinației. La 14 iunie 2000 a fost creată filiala națională Transparency International – Moldova (TI-Moldova), avînd rolul de a asigura un dialog între Guvern, sectorul privat și societatea civilă asupra problemelor luptei contra corupției.

De la 1 octombrie 2001 TI-Moldova implementează proiectul „Consolidarea capacităților naționale pentru combaterea corupției în Republica Moldova“, finanțat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Obiectivele principale ale proiectului sînt:

- **facilitarea eforturilor Guvernului în combaterea eficientă a fenomenului corupției și consolidarea capacității ONG-urilor independente pentru implementarea activităților lor anti-corupție;**
- **evaluarea periodică a impactului corupției asupra dezvoltării sociale, economice și democratice a țării;**
- **elaborarea propunerilor concrete pentru Guvern în domeniul combaterii corupției, monitorizarea implementării lor în colaborare**

cu instituțiile naționale și internaționale specializate în domeniu;

- **promovarea campaniei de conștientizare de către public a pericolului corupției pentru dezvoltarea societății.**

Activități și colaborare

Pentru realizarea acestor obiective, TI-Moldova urmărește întreprinderea unor acțiuni de cercetare a fenomenului corupției (studii, sondaje) și colaborarea cu organele statale și societatea civilă.

Astfel, TI-Moldova a prezentat organelor abilitate opinia sa asupra proiectului de lege cu privire la Centrul de Combatere a Crimelor Economice și Corupției, proiectului de lege cu privire la declararea veniturilor funcționarilor publici și proiectului legii cu privire la prevenirea corupției pregătit de Fundația „Viitorul“. A prezentat propuneri pentru partea specială a proiectului Codului penal, în ceea ce privește spălarea banilor, achizițiile publice, terorism, corupție, circulația drogurilor și substanțelor toxice, propuneri pentru Programul Național de Combatere a Corupției la întrunirea Grupului Inițiativei Anti-Corupție al Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-Est.

În colaborare cu proiectul PNUD Agenda Locală 21 și proiectul PNUD „Consolidarea Guvernării Locale II“ au fost organizate lecții publice pe tema corupției și calității guvernării pentru reprezentanții administrației locale și societății civile. În cadrul seminarului „Leadership skills for entrepreneurs“ organizat de proiectul PNUD „Leadership Program“, a fost prezentat un raport pe tema gender-ului și corupției. De asemenea,

TI-Moldova a participat la expoziția „Small Business – 2002” organizată de proiectul USAID BizPro cu prezentarea corupției ca impediment în dezvoltarea business-ului mic. În cadrul colaborării cu proiectul USAID BizPro, TI-Moldova a participat la seminarul privind „Problemele contabilității, impozitării și acordării facilităților fiscale Business Asociațiilor și întreprinderilor mici și mijlocii” cu raportul privind politica fiscală și evaziunea fiscală în Republica Moldova, precum și la masa rotundă privind linia fierbinte pe tema legislației curente în domeniul corupției. TI-Moldova a organizat împreună cu proiectul USAID BizPro și Ministerul Economiei seminarul „Inițierea unui dialog între Asociațiile Comerciale și Instituțiile Guvernamentale. În cadrul conferinței „Impactul globalizării asupra aspectului social, politic, legal și economic al vieții în Moldova” organizată de către Alumni Resource Center al Ambasadei SUA, TI-Moldova a contribuit cu prezentarea pe tema „Globalizare și corupție: consecințele pentru Republica Moldova”. TI-Moldova a colaborat cu Fundația „Viitorul” în cadrul seminarului „Consolidarea angajamentului și politicilor de prevenire a corupției” cu raportul „Globalizarea și corupția”, precum și în cadrul prezentării lucrării privind corupția politică în Moldova. De asemenea, TI-Moldova a participat la ediția a III-a Forumului și la ediția a II-a Tîrgului Organizațiilor Neguvernamentale din Moldova, organizat de ONG CONTACT, la Conferința organizată de Ministerul Afacerilor Externe, Institutul Politicilor Publice „Participarea la Pactul de Stabilitate ca accelerator pentru reformele sociale și economice în regiune”.

Transparency International – Moldova a dat mai multe interviuri pentru televiziune, radio și ziare. În planurile de cooperare cu mass-media este și organizarea de către TI-Moldova a unor mese rotunde privind jurnalismul investigativ.

Publicații

În cadrul proiectului PNUD, TI-Moldova a publicat numeroase articole privind corupția, precum și 4 lucrări: *Corupția și calitatea guvernării: cazul Moldovei; Corupția în Republica Moldova: fapte, analiză, propuneri; Sistemul integrității naționale: Republica Moldova; achiiziile publice și etica publică: viziuni privind combaterea corupției.*

Concurs

Transparency International – Moldova, în cadrul implementării proiectului PNUD „Consolidarea capacităților naționale pentru combaterea corupției în Republica Moldova”, a anunțat pe toată durata anului 2002 un concurs pentru cel mai argumentat articol și cea mai bună caricatură pe tema corupției. Această acțiune are menirea de a sensibiliza atitudinea publică față de pericolul fenomenului corupției.

Premiile atît pentru cel mai argumentat articol privind corupția, ca rezultat al investigației jurnalistice, cît și pentru cea mai bună caricatură pe tema corupției sînt următoarele: locul întîi – 200 dolari SUA; locul doi – 150 dolari SUA; locul trei – 100 dolari SUA. Articolele și caricaturile prezentate de participanții la concurs sînt plasate regulat pe pagina web a TI-Moldova. Rezultatele concursului vor fi anunțate la începutul lunii decembrie 2002.

Pagina web a Transparency International – Moldova (www.transparency.md)

Pagina web a TI-Moldova conține informații despre organizația neguvernamentală responsabilă de executarea proiectului PNUD, obiectivele și direcțiile fundamentale de activitate; noutăți ale agențiilor de presă din țară privind corupția, domeniile și subiectele conexe, precum și o bază impunătoare de documente, și anume publicații, rapoarte, sondaje ale TI-Moldova și altor organizații, acte normative, hotărîri ale Curții de Conturi. La capitolul proiecte sînt elucidate activitățile întreprinse sau ce vor fi întreprinse de TI-Moldova. Pagina conține date referitoare la concursul lansat de TI-Moldova în cadrul implementării proiectului PNUD pentru cea mai bună caricatură și cel mai argumentat articol pe tema corupției. În acest context, pagina dispune de o galerie atît a caricaturilor din lumea întreagă despre corupție, cît și a caricaturilor ce participă la concurs. În final, Pagina web a TI-Moldova prevede link-uri utile anticorupție.

Informația de contact:

Transparency International - Moldova
Str. 31 August 1989 nr. 98, biroul 203, 204
MD 2004, Chișinău, Republica Moldova
Telefon/ Fax: (+373 2) 21-05-95;
E-mail: office@transparency.md

Succesele Programului „Dezvoltare Comunitară” în zona de sud a Moldovei

Programul „Dezvoltare Comunitară”, lansat în anul 2000, susține inițiative din comunitățile rurale cu suport financiar oferit de Fundația Soros-Moldova, administrat de Centrul CONTACT. În cadrul programului se acordă granturi mici de până la 1000 dolari SUA pentru proiectele inițiate de ONG-uri, grupuri de inițiativă, reprezentanți ai administrației publice locale sau alte instituții din comunitățile rurale (grădinițe, spitale, școli), precum și proiecte de parteneriat între ele.

În anul 2001 în cadrul programului au fost finanțate 78 de proiecte. Proiectele sînt din domenii diferite: sănătate, educație, cultură, renașterea meșteșugurilor naționale, ecologie, drepturile omului, tineret etc. Din totalul proiectelor finanțate 17 au fost din zona de sud a republicii (6 prezentate de ONG-uri și 11 proiecte de grupuri de inițiativă).

Succesul programului este deseori asigurat de dorința și inițiativa liderilor din comunități (solicitanții la program), de a schimba ceva spre bine în comunitățile rurale.

Vom încerca să prezentăm doar cîteva proiecte realizate în anul 2001, din cadrul Programului „Dezvoltare Comunitară”, zona de sud.

Prin greutăți la realizări frumoase!

Un exemplu demn de urmat este proiectul „Păstrarea tradițiilor naționale” din s. Slobozia Mare, jud. Cahul. Inițiativa implementării proiectului aparține unui grup de inițiativă constituit de persoane de vîrstă a treia. Director de proiect este Ion Jeantîc, directorul muzeului din Slobozia Mare.

Muzeul de Istorie și Etnografie din Slobozia Mare a fost deschis în anul 1992. Anual muzeul este vizitat în medie de 3000 vizitatori din țară și de peste hotarele ei. Menținerea activității muzeului se datorează unui grup de inițiativă. După 1995 muzeul nu a primit nici o finanțare din partea statului și activitatea lui s-a desfășurat pe baza donațiilor simpatizanților. Din cauza lipsei finanțelor și materialelor necesare, nu a fost posibilă amenajarea ultimei săli de expoziții, nu s-a organizat clubul pensionarilor, nu s-a putut edita ziarul muzeului *Slobozia Mare* (ultimul număr fiind editat în 1998). De aceea directorul muzeului și un grup de colaboratori au hotărît să solicite un grant, fiind foarte

motivați și, neștiind de rezultatul proiectului, au început să colecteze bani de la locuitorii satului pentru a acoperi contribuția comunității. La moment muzeul este unicul din sudul Moldovei care își continuă activitatea și reprezintă cel mai important centru de cultură în zonă.

Finanțarea proiectului, după spusele membrilor grupului de inițiativă, are o importanță deosebită, și anume: a asigurat parțial revigorarea activității muzeului; a permis acoperirea unor vitrine cu sticlă pentru păstrarea exponatelor; a dus la menținerea patrimoniului național și transmiterea lui generațiilor următoare. În cadrul proiectului au fost organizate întâlniri cu personalități marcante – Vasile Plăcintă, băștinaș din Slobozia Mare, actualmente cetățean al României, membru al Uniunii Scriitorilor și Uniunii Epigramiștilor din România. Au fost organizate seminare și lecții cu elevii și liceenii din sat; s-a organizat expoziția „Mîini dibace” cu materiale pregătite de meșteri iscusiți din sat și de către copii; și-a preluat activitatea clubul „Bătrînețe, haine grele”. Directorul de proiect este autor de cărți și redactor al ziarului local *Slobozia Mare*. Datorită realizării proiectului, au fost editate două numere ale ziarului *Slobozia Mare*.

Visuri transformate în realitate...

Moldova este cunoscută în lume pentru obiceiurile și tradițiile populare, pentru varietatea gamelor de culori și uzoare ale costumului popular, pe care nu le mai are, posibil, un alt popor din lume. Dar de-a lungul a cîtorva zeci de ani am pierdut, ne-am străduit să dăm uitării multe tradiții populare. Prea puțini cunosc astăzi specificul portului național al satului natal. Astfel, ONG „Copiii Bugeacului” din com. Zîrnești a inițiat un proiect „Revenirea la izvoare”, care își propune drept scop familiarizarea mai aprofundată a copiilor și adolescenților cu portul național, contribuind astfel la dezvoltarea multilaterală și armonioasă a personalității, cunoașterea frumoaselor tradiții, inițierea copiilor în aprecierea valorilor artistice și estetice.

Inițiativa proiectului vine din partea dnei Leontina Nistoreanu, care ne confirmă că problema proiectului a fost identificată în urma participării colectivului etnofolcloric „Ilincuța” din com. Zîrnești și a tarafului de instrumente populare din satul Roșu la diferite concursuri folclorice județene și naționale, unica obiecție fiind lipsa costumului național autentic. De aceea au hotărît să solicite un grant în Programul „Dezvoltare Comunitară”.

În urma implementării proiectului, grupul etnofolcloric „Ilincuța” din com. Zîrnești și taraful de instrumente populare din com. Roșu au beneficiat de 30 de costume naționale autentice din localitățile din Lunca Prutului, ceea ce le dă posibilitate să participe la cele mai prestigioase acțiuni culturale din localitate și din afara ei. Copiii au acumulat un bogat bagaj de cunoștințe, priceperi și deprinderi în domeniul etnografiei. S-a deschis muzeul etnografic „Casa Mare” din com. Zîrnești. Se editează 3 pliante cu genericul „Revenire la izvoare”, unde sînt incluse

date despre obiectele de artă. Din echipa de implementare fac parte cinci meșterițe populare din com. Zîrnești, care și-au expus obiectele de artă la expoziția „Meșterul popular”.

ONG „Copiii Bugeacului” are o experiență bogată în administrarea granturilor. Printre proiectele realizate se numără: Centrul de creație Universul, finanțat de Corpul Păcii; „Pacea, Florile, Copiii”, susținut financiar de Fundația Soros-Moldova; „Buchia legii”, finanțat de Ambasada SUA; Centrul de zi Vesta, finanțat de DFID.

Importanța proiectului pentru comunitate este deosebită. Cu toate că proiectul nu a avut un sprijin activ din partea administrației publice locale, ci mai degrabă o atitudine pasivă, oricum realizarea lui a avut un succes deosebit pentru întreg județul Cahul.

Odissea minții

Un alt exemplu de proiect inițiat de un grup de inițiativă din com. Colibași, care creează și demonstrează că există mijloace de comunicare între diferite vârste, este proiectul „Odissea minții” care, prin organizarea diverselor activități, serate, seminare, a contribuit la afirmarea tinerelor talente din comunitate. Inițiativa implementării proiectului vine de la un grup de voluntari din satul Colibași „Generația PRO”. În cadrul proiectului au fost realizate un șir de activități extraordinare. Clubul „Odissea minții” include patru activități: concurs de pictură și desen, arte plastice, teatru, dezbateri. Scopul clubului este afirmarea fiecărui copil ca personalitate. O altă activitate din cadrul proiectului este serata „În lumea poveștilor”, care s-a desfășurat în 2 etape: „Călătorie în lumea poveștilor”, constituită din „Castelul morții” și „Castelul frumoasei adormite” și Concursul cu cele mai reușite istorioare, desene, numere artistice, măști (costume) ale elevilor. Succesul acestei activități a fost indiscutabil.

Concursul „Bravo-Bravisimo” a fost activitatea ce a avut ca scop descoperirea și aprecierea tinerelor talente. Concursul conține 4 probe: proba de artă dramatică, proba de perspicacitate, proba numărului artistic și proba de inteligență.

Beneficiarii proiectului au fost 45 copii din familii social-vulnerabile, copii cu dizabilități și elevii Liceului Teoretic „V. Alecsandri” din satul Colibași.

În cadrul activităților desfășurate, s-a simțit colaborarea administrației publice locale și instituțiilor publice ale satului, finanțarea fiind de 30 % din partea primăriei locale. Un grup de 11 consilieri juniori din Ungheni, invitat să participe la activități, a rămas impresionat de amploarea activităților extrașcolare în satul Colibași.

Grupul de inițiativă al proiectului „Odissea minții” din s. Colibași, jud. Cahul, declară:

„Sîntem foarte mulțumiți de colaborarea și finanțarea acestui proiect, dar și mai mulțumiți de rezultatele obținute în comunitatea noastră. A fost un succes total, o pagină de aur în istoria comunității și asta o spunem noi, ci copiii și tinerii comunității ce au rămas dornici de activitate și comunicare și, în același timp, puțin triști de finisarea proiectului. Noi vă spunem mulțumim și promitem să venim cu un nou proiect, mai bun, care ar continua „Odissea minții” în județul Cahul”. (Florea Serafim, coordonator de proiect)

Despre activitățile Consiliului de Voluntari „Generația PRO” din Colibași putem afla și din articolul: „Luați exemplu: elevii din Colibași știu cum să se organizeze și să acționeze”, ziarul *Săptămîna*, rubrica – Parlamentul copiilor, luna aprilie 2002. Cu alte cuvinte, realizarea proiectului ne-a convins, într-un fel, că la liceul din Colibași există un potențial uman important, gata oricînd să creeze un viitor mai bun.

Programul „Dezvoltare Comunitară” s-a dovedit a fi un program oportun și valoros pentru ONG-urile locale din jud. Cahul, trezind interesul nu numai ONG-urilor locale, ci și al administrației publice locale, instituțiilor publice din comunitățile rurale (grădiniță, școală, spital etc.) și grupurilor de inițiativă din comunitate. Programul a permis liderilor să acumuleze experiența necesară în scrierea propunerilor de finanțare, administrarea granturilor, monitorizarea proiectelor, implicarea și mobilizarea comunității în soluționarea celor mai acute probleme din comunitate. Varietatea proiectelor, prezentate la Programul „Dezvoltare Comunitară”, denotă că există multe idei frumoase, originale în comunitățile rurale care merită să fie finanțate.

Lilia Dănilă,
Centrul CONTACT, Cahul

PARTENERIAT SOCIAL – CALE SPRE SUCCES

Acum 4 ani locuitorii s. Zberoaia jud. Ungheni (sectorul Nisporeni) s-au pomenit în față cu un șir de probleme care cereau o rezolvare urgentă, probleme deosebit de prioritare pentru sat. Acesta fiind motivul, primăria a adunat sătenii să țină sfat.

După cum se știe, bugetul local nu dispune de sume mari necesare, spre exemplu, pentru reparația capitală a școlii construită de gospodăria locală încă în 1967. Iată de ce în ajutor a venit FISM-ul.

În cadrul microproiectului „Reparația școlii” din s. Zberoaia au fost cercetate și căutate posibilitățile și capacitățile de conlucrare având ca obiectiv crearea parteneriatului posibil dintre FISM, APL și comunitate.

S-a considerat că în aceste condiții cooperarea ar prezenta un factor de succes. Și nu s-a greșit. Mai bine de 2 ani școala e la fel de curată și îngrijită ca la început. Și aceasta datorită faptului că primăria, pedagogii și părinții au hotărât să creeze ONG-ul „Speranța” care a contribuit, prin activitățile întreprinse, la menținerea școlii într-o stare bună.

Această inițiativă a fost urmată de un șir de pași benefici. Cinci clase primare au luat parte la Programul „Pas cu Pas”, de pe urma căruia au beneficiat 110 elevi, 5 pedagogi și 90 de părinți. Clasele respective au fost dotate cu mobilier, covoare, jucării și o bogată bibliotecă școlară, suport pentru învățători și ajutor substanțial pentru elevi.

Formarea ONG-ului este o victorie a noastră și un suport benefic în realizarea planului „Durabilitatea școlii”. Se activează al doilea an cu 220 membri părinți și pedagogi. Activitatea ONG-ului „Speranța” este multilaterală, obținându-se performanțe deosebite. Părinții sînt cei mai activi, și privesc cu alți ochi problemele școlii. Ziua ușilor deschise pentru părinți a devenit tradițională. Eficiente sînt microconsiliile la clasele I-V, care au loc sistematic și dau rezultate așteptate.

Membrii ONG-ului pun accentul în activitatea lor pe dotarea cabinetelor și

bibliotecii cu literatură suplimentară, ceea ce este de un real folos elevilor la realizarea cu succes a Curriculum-ului școlar. O altă realizare deosebită a ONG-ului a fost cîștigarea concursului „Mobilier școlar” pentru 380 elevi în sumă de 120 mii lei. Cu succes este hotărîtă problema alimentației copiilor : sînt alimentați pe gratis 350 elevi, ceea ce constituie 100 %. Prin realizarea programului „Deschiderea școlii către comunitate” s-a obținut o conlucrare activă și benefică cu APL.

Tot în cadrul ONG-ului s-a realizat un șir de măsuri de menire culturală, precum concursurile: „Îndrăgostiții mileniului”, „Miss Adolescența”, „Miss Crăciunița”, „Doi într-un fotoliu”, „De la 5 la 10”, „Familie model”. O mare bucurie pentru copii a fost și studiul-tur Zberoaia – locurile istorice ale Republicii Moldova.

Implementarea proiectului „Autoevaluarea școlii” ne-a dat posibilitate să perfecționăm toate cadrele didactice la Centrul „Pro Didactica”. În urma variatelor activități ale acestui proiect, profesorii au însușit noi metode și tehnici, colaborăm cu cele 2 școli implicate – Brînzeni, Borogani, deoarece sîntem trei școli-pilot în implementarea acestui proiect.

Multitudinea de probleme care cereau permanent rezolvare a dictat crearea ONG-ului „Vatra satului” pe lîngă primărie. Scopul și obiectivele ei sînt:

- **susținerea proceselor sociale și economice din s. Zberoaia care să asigure o dezvoltare socio-economică compatibilă cu mediul ambiant;**
- **dezvoltarea comunitară prin implicarea cetățenilor, îndeosebi a femeilor, în rezolvarea problemelor comunității;**
- **inițierea și implementarea programelor sociale, culturale, spirituale, ecologice, avînd drept scop dezvoltarea localității etc.**

ONG-ul „Vatra satului” a cîștigat, participînd la concurs, proiectul „Îngrijirea și amenajarea iazului Rangu” cu suportul financiar acordat de Fundația Soros-Moldova prin intermediul Centrului CONTACT. Scopul proiectului a fost

reducerea impactului negativ al impurificărilor și al pericolului cauzat de starea iazului asupra populației.

Succesul strategiei de implementare a proiectului preconizat a fost asigurat de implicarea directă a tuturor cetățenilor în procesul de implementare și monitorizare.

Consolidându-se în grupuri, cetățenii au creat un model de participare publică, prin multitudinea de opinii exprimate, discutarea valorilor, susținerea punctelor de vedere contradictorii, schimbul și difuzarea informației.

Pentru început, cetățenii au fost întruniți într-o adunare, care a fost organizată în sala de festivități a școlii. Înștiințarea s-a făcut prin afișarea anunțurilor în 4 sectoare ale satului. La adunare, individual, prin expedierea invitației au fost înștiințați liderii din localitate, profesorii, lucrătorii medicali, lucrătorii din domeniul culturii, consiliul primăriei. În linii generale au fost familiarizați cetățenii cu scopul și obiectivele proiectului, cu acțiunile ce trebuie întreprinse pentru implementarea lui.

Un alt proiect câștigat de membrii ONG-ului „Vatra satului” este „Aprovizionarea cu apă potabilă a populației s. Zberoaia”, care se implementează la moment cu suportul financiar al Direcției Elvețiene pentru Dezvoltare și Cooperare. Unul dintre cele mai importante rezultate ale proiectului este că cei 2040 de locuitori vor beneficia de un sistem de alimentare centralizată, durabilă, apă de calitate ecologic pură, conștientizând totodată necesitatea economisirii resurselor de apă.

Parteneriat: ONG – DDC – COMUNITATEA

Proiectul „Dezvoltarea turismului ecorural în baza conacului moșierului Gonata” (1838- 1926). Om luminat, Ștefan Gonata transformă conacul de la Zberoaia într-un punct experimental agronomic, cu spital, muzeu și bibliotecă.

Ținând cont de faptul că „Conacul moșierului Gonata” are o istorie foarte bogată și este amplasat pe un loc pitoresc

sub geană de codru, pe malul râului Prut, primăria, consiliul satului în colaborare cu ONG-ul „Vatra satului”, ONG-ul „Speranța” preconizează organizarea turismului ecorural, prin care speră să valorifice spațiile rurale: resursele naturale, patrimoniul arhitectural și etnocultural, produsele agricole și celor meșteșugărești din satul natal cu cazarea oaspeților în minihotelul „Gonata”.

Astfel, turiștii vor avea posibilitatea de a cunoaște în detaliu nu numai mediul rural unde au poposit, ci și multe particularități culturale ale vieții sătenilor. Turiștii vor avea posibilitatea să procure unele suvenire ale meșterilor populari din împrejurimi, plante medicinale colectate din ariile protejate. Pentru turiștii pedestri se preconizează puncte de popas în ariile protejate, în locuri bine determinate, acordându-le și servicii de securitate pentru noapte, percepând și plățile respective pentru aceasta. E de înțeles faptul că pentru implementarea acestui proiect e nevoie de sume considerabile.

Astăzi sîntem nespuse de bucuroși că primul pas în împlinirea noastră, prima speranță ce ne face să credem că sîntem pe calea cea dreaptă și că cele preconizate se pot realiza, prima speranță deci ne-a acordat-o Agenția Națională de Turism din Moldova.

**Colodroțchi-Darie Nadejda,
primarul s. Zberoaia,
jud. Ungheni**

FILANTROPIA

ca parteneriat social

Filantropia vizează eradicarea sărăciei și servește deopotrivă la consolidarea parteneriatului dintre elementele constitutive ale societății ucrainene stratificate și polarizate sub aspect economic, multinațional, policonfesional și pluripartidist. Astfel, ea influențează reabilitarea capitalului social al comunităților locale.

Implementarea proiectelor de caritate, care ar viza protecția mediului ambiant, ameliorarea învățământului, serviciilor medicale și de asistență socială, ar fi poate singura în măsură să îmbunătățească efectiv situația comunităților locale postsovietice. Dincolo de aceasta, filantropia este o sursă de perspectivă (alternativă celor bugetare) care este însă folosită insuficient în vederea soluționării problemelor sociale spinoase cu care se confruntă comunitățile locale.

Ar fi posibilă renașterea și dezvoltarea filantropiei neglijată în ultimii 80 de ani? Vor participa benevol la realizarea activităților de caritate elementele comunităților locale postsovietice, pasive, obișnuite cu profanarea și sărăcite material și spiritual?

Experiența de patru ani a Fundației de caritate „Bunătațe” din or. Donețk demonstrează că predispoziția către compasiune și mărinimie se regăsește inerent în conștiința cetățenilor noștri, în pofida neglijării timp de câteva decenii a activităților filantropice.

Utilizând tehnologii eficiente de management, de fundraising, de marketing social, adaptate la condițiile locale specifice și menținând relații stabile cu mass-media locale în vederea avansării gradului de transparență, fundația noastră a reușit să atragă în activități filantropice mai mult de 2 mii de subiecți ai comunităților locale din regiunea Donețk.

Numai în 2001 la programele fundației au luat parte 1004 de filantropi, inclusiv 5 bănci, 616 întreprinderi, 10 instituții de învățământ superior, 9 uniuni profesionale și de creație, 8 instituții de cult, 65 de organizații nonprofit, 49 de antreprenori individuali, 156 colective de muncă din sfera bugetară (MAI, judecătoria, procuraturi, inspectorate fiscale, oficii poștale, mass-media etc.), precum și 86 de persoane fizice.

83% de filantropi au donat sume bănești și produse de consum, 24% au desfășurat acțiuni de caritate de mai multe ori. 165 de organizații și persoane fizice și-au oferit gratuit serviciile lor în vederea facilitării arenzii de încăperi, creării și difuzării publicității, publicării informațiilor necesare în presă și asigurării accesului la posturile locale de televiziune și radio. La acțiuni filantropice au participat lunar pînă la 50 de voluntari care și-au pus timpul liber și eforturile intelectuale și fizice în serviciul acestor activități.

Fundația a reușit să atragă anual pentru activități de binefacere mai mult de 1,7 mln UAH (318 579 USD). Atragerea permanentă de mijloace bănești îi permite fundației noastre să acorde ajutor sistematic la 50 de spitale, la case de copii, la

dispensare, la 35 de orfelinate și la 54 de organizații neguvernamentale care activează în domeniul social.

Pentru o evaluare obiectivă a activității complexe de 3 ani a fundației noastre a se vedea:

- *zilnic* primim cîte 3-5 donații în produse care sînt transportate la 3-4 beneficiari, expediem 25-30 de scrisori individuale, realizăm 250 de convorbiri telefonice cu potențialii donatori și oferim consultanță la 5-6 potențiali parteneri și/sau beneficiari;

- *săptămînal* ne întîlnim cu 10-12 conducători de organizații și instituții, cu colective de muncă, participăm la mese rotunde, seminare și cursuri de instruire;

- *lunar* expediem (la 2-3 mii de destinatari) buletine informative și rapoarte, utilizăm mijloacele media, prezentăm comunicări la conferințe și prezentăm proiecte finanțatorilor străini;

- *semestrial* organizăm activități speciale (expoziții, concerte de binefacere, licitații, emisiuni tv și radio).

Este de remarcat că fundația noastră a inițiat acțiuni de binefacere bazate pe voința sinceră a donatorilor, fără a-i determina prin tertipuri să participe la acțiuni de caritate, fapt care se opune fundraising-ului pseudofilantropic care este folosit pe larg de structurile în spatele cărora se află puterea. Activitatea noastră dovedește faptul că valorificarea intereselor filantropice ale subiecților comunităților locale este posibilă pe cale civilizată! Datorită faptului că nu servim interesului unei structuri de putere, fie interesului anchilozat al unei minorități, reușim să consolidăm și coordonăm eforturile filantropice ale celor interesați să schimbe viața noastră în bine.

Fundația este cîștigătoarea Festivalului Internațional „Schitul de Aur” la categoria „Pentru activitate de binefacere”, iar directorul fundației a devenit laureatul Rating-ului Internațional Academic de popularitate și calitate „Fortuna de Aur” la categoria „Organizația obștească cu grija pentru om” (ianuarie 2002).

Toate acestea demonstrează, așa cum a remarcat Lev Tolstoi, că „Pentru a crede în bine, trebuie să-l faci!” Activitatea orientată spre reabilitarea și dezvoltarea filantropiei contribuie la educarea unui comportament cetățenesc veritabil al subiecților comunităților locale: locuitorul devine cetățean, iar populația – o comunitate de cetățeni. Conform convingerilor noastre, elementele active în activități de caritate sînt, în fapt, prin contribuția adusă, lideri în dezvoltarea societății civile. Încercările comunităților locale postsovietice de a depăși etapa cultivării filantropiei locale civilizate va induce deficiențe și nu va fi posibilă decît revenirea la această etapă pentru eludarea lor.

**Rogalin I.F., director, Fundația de caritate
„Bunătațe” din or. Donețk
10.06.2002**

În ziua de 27 mai, reprezentanții Consiliului ONG-urilor din Moldova s-au întâlnit cu dl Valeriu Vîntu, șeful Secției partide și alte organizații social-politice de pe lângă Ministerul Justiției. Inițiativa de a organiza această întâlnire îi aparține dlui Vîntu. Dlui a dorit ca prin intermediul Consiliului să informeze ONG-urile despre intenția Ministerului de a clarifica relațiile cu organizațiile neguvernamentale care nu mai funcționează. În acest sens, Ministerul Justiției a dorit să consulte ONG-urile asupra procedurii ce urmează a fi folosită.

Dl Vîntu a prezentat motivele pentru care Ministerul Justiției a întreprins o asemenea inițiativă: necesitatea de a verifica respectarea de către ONG-uri a legislației și prevederilor statutare; necesitatea stabilirii numărului exact al ONG-urilor active. În opinia dlui Vîntu Ministerului îi întâmpină dificultăți în ceea ce privește evidența ONG-urilor din țară pe motiv că organele administrației publice locale nu informează Ministerul despre organizațiile pe care le înregistrează în teritoriu. În plus, procedura de înregistrare nu este întotdeauna respectată întocmai. O altă problemă la care s-a referit dl Vîntu este nerespectarea de către organizații a prevederilor legale în conformitate cu care ele sînt obligate să prezinte anual Ministerului Justiției un raport narativ despre activitățile lor, modificări în organele de conducere sau adresă.

Drept răspuns, membrii consiliului au făcut mai multe sugestii și comentarii.

Valerian Isac („Angelus Moldova”) a recomandat elaborarea unui formular de raportare care urmează a fi înmînat organizației o dată cu certificatul de înregistrare. Și **Galina Precup** (CNSIPF) a fost de acord că formularele disciplinează și s-a oferit să le aducă la cunoștința organizațiilor de femei. În plus, dumneaei a recomandat obținerea datelor despre ONG-urile active de la Inspectoratul Fiscal și Departamentul de Statistică. **Sergiu Ostaf** (CREDO) a

salutat intenția Ministerului de a consulta ONG-urile în această problemă și s-a oferit să consulte și organizațiile de drepturile omului în problema în cauză. Sergiu Ostaf a mai subliniat că nu înțelege care sînt necesitățile care au dus la această inițiativă și că orice activitate de lichidare trebuie să fie clar discreționară, iar neraportarea nu este un motiv plauzibil pentru lichidare. **Aurelia Bondari** („Agroinform”) a menționat că Secția partide și alte organizații social-politice și-a asumat o sarcină prea mare și că primul pas ar trebui să fie o campanie de informare a ONG-urilor.

În concluzie participanții la întâlnire și-au asumat răspunderea de a informa cît mai multe ONG-uri despre această inițiativă a Ministerului, iar dl Vîntu a promis că va prezenta consiliului nota informativă ce urma să fie prezentată la Colegiul Ministerului Justiției și că va examina propunerile și sugestiile primite.

Următoarea ședință a consiliului a avut loc pe 5 iunie 2002. Pe agenda zilei se număra hotărîrea Colegiului Ministerului Justiției. Consiliul a decis să adreseze un demers Ministerului Justiției prin care să-i ceară implicarea Consiliului în perfectarea cadrului juridic, în elaborarea formularului informativ și în mediatizarea obligațiunii organizațiilor neguvernamentale de a informa anual organul de înregistrare despre continuarea activității sale. Participanții la ședință au convenit că tema următoarei ședințe va fi eficientizarea activității consiliului și a grupurilor de lucru. Următoarea ședință a

„Să protejăm casa noastră – Pământul“

În Republica Moldova activitățile consacrate Zilei Pământului au fost inițiate acum 12 ani de Mișcarea Ecologistă din Moldova, avînd drept scop sensibilizarea populației și factorilor de decizie referitor la starea gravă a naturii, mobilizarea cetățenilor la soluționarea acestor probleme prin participarea activă la elaborarea și aprobarea deciziilor de mediu, prin implicarea lor directă în redresarea situației ecologice. Pe parcursul anilor la activitățile consacrate Zilei Pământului au participat mai multe organizații, instituții de stat, fundații internaționale, întreprinderi de business.

De patru ani, un grup de organizații neguvernamentale de mediu au creat Comitetul Național „Ziua Pământului” pentru coordonarea activităților consacrate acestei sărbători cu genericul „Să protejăm casa noastră – Pământul”. El face parte din Rețeaua Internațională „Earth Day Network”, prin care face schimb permanent de informații cu parteneri din alte țări. Comitetul este constituit din Organizația Teritorială Chișinău a Mișcării Ecologiste din Moldova, Asociația de Informare și Educație Ecologică „Ecosfera”, Organizația Obștească „Unda Verde”, Asociația Obștească „Viitorul Verde”, Asociația Ecologică a Copiilor și Tineretului, Organizația Obștească „Lumea Verde”, Organizația Obștească „Ecostrategii”, Centrul Public de Avocatură Ecologică „Eco-Lex”, Mișcarea Ecologistă din Moldova, Organizația de Instruire și Informare Ecologică „Terra Nostra”, Organizația Obștească „SalvaEco”, Organizația Obștească „Biom”, O.T. Ștefan Vodă a M.E.M., Organizația Obștească „Eco-Arta”, Clubul Tinerilor Ecologiști „Cîmpușorul Ecologic”, O.T. Ungheni a M.E.M., Consiliul Local al Copiilor și Tineretului, O.T. Soroca a M.E.M., O.T. Sîngerei a M.E.M., O.T. Rezina a M.E.M., Organizația Obștească „Ozon”, Organizația Obștească „Generația 2000”, Asociația Obștească „Nooecoanalist” și Organizația Obștească „Ecosistem”.

Programul acțiunilor consacrate „Zilei Pământului – 2002” au inclus un șir de măsuri practice și informațional-educative.

În toată republica s-au desfășurat concursurile de desen, de poezii și de floristică. La concursul de desen au participat 165 de copii din toată republica, la concursul de poezii – 56, la concursul de floristică – 35, iar ecospectacole au fost prezentate de 9 instituții

32 de ani în urmă, la 22 aprilie 1970, senatorul american Denis Hayes a inițiat o acțiune de masă a populației pentru plantarea arborilor și curățirea teritoriului. În anul 2001 la aceste activități au aderat 70 mln de oameni, au fost implicate 4 mii de organizații neguvernamentale din peste 170 de țări ale lumii.

de învățămînt preuniversitar. În fiecare concurs cîte 6 participanți au obținut diplome și premii bănești.

Organizația Teritorială Chișinău a Mișcării Ecologiste din Moldova cu sprijinul Ministerului Învățămîntului și Ministerului Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriilor a desfășurat în perioada martie-mai 2002 Olimpiada ecologică școlară republicană cu genericul „Copiii pentru dezvoltarea durabilă a comunităților”.

Concursul final al olimpiadei a avut loc la 24-25 mai 2002 în incinta Institutului Muncii al Federației Generale a Sindicatelor din R. Moldova. Pentru prima dată pe lîngă testele teoretice, în măsură egală, au fost apreciate și abilitățile de a scrie și susține proiecte de redresare a situației ecologice din localitățile unde locuiesc copiii și rezultatele au fost apreciate pentru echipa întregă.

În cadrul acțiunii „Un arbore pentru dănuirea noastră”, desfășurată în perioada 18 martie - 6 aprilie, au fost plantați 2,5 mii de arbori și arbuști în parcurile din sectorul Ciocana, Parcul Dendrologic, Parcul „Alunelul”, Parcul „Rîșcani”, Parcul silvic „Lunca Giștii”, Parcul „Valea Trandafirilor” și altele. Membrii Comitetului Național „Ziua Pământului” și locatarii cartierelor aferente au participat la inaugurarea unui nou scuar de 0,45 ha pe str. Șoseaua Balcani, anterior fiind destinat pentru autoparcare.

În perioada 4-9 aprilie în sectoarele Centru, Rîșcani, Ciocana, Botanica, Buicani s-au desfășurat lucrări de salubritate a parcurilor, scuarurilor și izvoarelor municipiului Chișinău, malurilor râului Bîc etc. La aceste acțiuni au participat 18 161 de elevi și liceeni din 73 de instituții preuniversitare. La evacuarea deșeurilor colectate au fost implicate 44 de unități de transport și s-au evacuat circa 230 m³ de deșeuri (masă plastică, hîrtie, sticlă, deșeuri de construcție etc.).

La galeria expozițională a Primăriei mun. Chișinău a fost inaugurată expoziția fotografică cu genericul „Să protejăm casa noastră – Pământul”.

În perioada 8-22 aprilie la Muzeul Național de Istorie a fost organizată expoziția de tablouri, sculpturi și panouri „Eco-Arta”, la care au fost expuse peste 70 de lucrări. Expoziția a fost vizionată de peste 700 de vizitatori.

La 19 aprilie Muzeul Național de Etnografie și Științe Naturale, Muzeul Paleontologic și Mu-

zeul Entomologic ale A.Ș.M., Parcul Dendrologic, U.S.M. și Colegiul de Ecologie a fost desfășurată „Ziua ușilor deschise”. La această acțiune au participat peste 700 de copii, elevi, studenți, profesori etc.

La 21 aprilie pe platoul Magazinului Universal Central „UNIC” s-a desfășurat Festivalul ecologic „Ziua Pământului”. Au fost organizate victorine, concursuri și jocuri ecologice pentru copii și adolescenți, învingătorii au obținut cadouri. A fost organizată expoziția de hulubi decorativi și păsări exotice. La concertele de muzică dance „Cîntecul bobocilor de flori” și „Green Dance Party” din cadrul festivalului au participat 31 formații și interpreți. În cadrul festivalului au fost prezentate de către Universitatea de Stat a Artelor, Colegiul Tehnologic și Clubul „Clopotelul” din or. Durlăști mai multe colecții vestimentare cu genericul: „Arta din deșeuri”, „Femeia-floare” și „Naturalia”. La festival au fost prezente circa 5 mii de persoane (copii, elevi, liceeni, studenți, tineri, maturi).

La 22 aprilie în toate școlile republicii a fost organizată și desfășurată Ora ecologică „Ariile naturale protejate de stat”. În mun. Chișinău la această activitate au participat 110 850 elevi și liceeni din 155 școli și 3850 clase.

Sponsorii acțiunilor consacrate „Zilei Pământului – 2002” au fost Ambasada SUA în Republica Moldova, Fondul Ecologic Național, Fondul Ecologic Municipal, Know How Fund, sponsori locali.

Parteneri în realizarea activităților au fost: Primăria mun. Chișinău, Pretura sectorului Centru, Ministerul Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului, Agenția Municipală Ecologică Chișinău, Asociația de Gospodărire a Spațiilor Verzi, Departamentul Educație, Tineret și Sport al Primăriei mun. Chișinău; Magazinul Central Universal „UNIC”, Colegiul de Ecologie; Universitatea de Stat din Moldova.

Corneliu Mirza,
Comitetul Național „Ziua Pământului”
Tel.: 221516, 222771

E posibil oare parteneriatul social în Republica Moldova?

Această întrebare ne-am pus-o cu toții cei 20 de participanți la programul „Parteneriatul Social” inițiat de Banca Mondială, biroul din Kiev. Mai întâi de toate ne-am întâlnit echipele din Moldova, Ucraina și Belarus în cadrul unei videoconferințe, pentru a stabili care sînt așteptările noastre de la acest curs și cum ne propunem să conlucrăm.

Apoi, ni s-a propus să luăm parte la un curs de instruire la distanță dedicat Parteneriatului social. Acesta a fost structurat în cinci module: legislație, mecanisme de conlucrare, experiență internațională, conlucrare cu businessul și în sfîrșit conlucrare cu autoritățile de stat. Important de menționat că organizatorii nu ne-au propus spre examinare un produs finit, ci mai degrabă un proiect care urmează să fie îmbunătățit și finalizat cu aportul nostru, al participanților.

De remarcat că ceea ce în Moldova noi numim parteneriat este departe de a corespunde tuturor criteriilor și exigențelor. Schimbul de informații, consultarea neformală, participarea în comun la cursuri și seminare este departe de a corespunde definiției clasice a parteneriatului social „cooperarea inter-sectorială formală între persoane și grupuri, atunci cînd în prealabil sînt stabilite așteptările și obligațiile. Elementul de bază al acestor relații este împărțirea beneficiilor și riscurilor. Aceste relații se stabilesc pentru realizarea unui scop sau sarcini”, ci mai degrabă sînt etape care premere încheierii unui parteneriat social. Deci parteneriatul formalizat trebuie încheiat sub formă de contract, cu scopuri bine definite, forme de raportare și asumare a responsabilității clare, precum și rezultatele preconizate măsurabile. Există

și în Moldova parteneriate care corespund întocmai acestor cerințe, dar încă sînt foarte puține.

Cît privește legislația care reglementează stabilirea unor relații dintre cele trei sectoare, în Republica Moldova cadrul juridic este destul de permisiv. Există prevederile art. 11 al Legii cu privire la asociații obștești: „Statul poate să acorde sprijin asociațiilor obștești prin finanțarea cu destinație specială, la cererea acestora, a unor programe sociale, științifice și culturale, prin încheierea unor contracte pentru executare de lucrări și prestare de servicii, precum și prin plasarea, pe bază de concurs, a unor comenzi sociale de realizare a diferitelor programe de stat unui număr nelimitat de asociații obștești”. Mai există art. 10 al proiectului legii cu privire la organizații necomerciale care prevede crearea unor structuri pentru relațiile cu ONG-urile pe lîngă Președinție, Parlament și Guvern. Totuși prevederile articolului 11 din păcate încă nu sînt valorificate pe deplin. La acest capitol Ucraina stă mult mai bine. Spre exemplu, în regiunea Odesa acordarea unor subsidii organizațiilor neguvernamentale sau contractarea lor pentru prestarea unor servicii sociale este deja o normă, iar procedura de organizare a concursurilor (tenderelor) a fost elaborată în comun de ONG și administrația regională.

Revenind la mecanismele de conlucrare între structurile de stat și ONG, în practica mondială mecanismul-cheie de distribuire a resurselor bugetare în vederea rezolvării problemelor sociale este concursul (tender), respectîndu-se următoarele cerințe: scopul și prioritățile concursului sînt făcute publice din timp, deciziile se iau prin implicarea

specialiștilor independenți din domeniul respectiv, rezultatele de asemenea sînt făcute publice etc. Spre exemplu, în Olanda mai mult de 12% din produsul intern brut este reîmpărțit ONG-urilor prin intermediul tenderelor pentru implementarea proiectelor sociale. Aceleași mecanisme sînt folosite și în Elveția, Germania, Franța.

Iată un exemplu la îndemînă: în Rovno (Ucraina) Centrul de resurse „Volînski” a venit la consiliul municipal cu inițiativa de a crea pe lîngă el Consiliul parteneriatului social, inițiativă aprobată de consiliu în octombrie 2001. Scopul pe care și l-a propus Consiliul parteneriatului social este pregătirea și organizarea concursurilor programelor sociale, precum și controlul asupra realizării acestora. În componența Consiliului intră 4 reprezentanți ai comitetului executiv, 4 reprezentanți ai ONG-ului, și unul din comisia permanentă a deputaților. În plus, sînt invitați permanent la ședințe experți în domeniu precum și jurnaliști.

În ce privește conlucrarea cu businessul aceasta poate lua următoarele forme: *donatii* (donarea unor sume de bani organizațiilor locale sau naționale pentru realizarea unui proiect social); *sponsorizare socială* (susținerea unei campanii sau manifestații a ONG-ului în schimbul anunțării numelui sponsorului); *donarea timpului de lucru a colaboratorilor și acordarea consultațiilor pe gratis* (compania oferă specialiștii săi pentru a lucra în ONG în cadrul unui proiect comun din contul timpului său de lucru, astfel de „donare a specialiștilor” pentru lucrări sociale este foarte răspîndită în Occident); *susținere materială* (donarea producției sau echipamentului, proprietății intelectuale, sau punerea la dispoziție a localului companiei – toate aceste forme sînt larg folosite în Occident); *finanțare suprapusă* (deseori companiile fac donații în cazul în care colaboratorii lor se ocupă ei înșiși de filantropie. Această tactică este folosită de companiile care sînt interesate în ridicarea responsabilității sociale a angajaților); *voluntariatul* (compania acordă granturi doar acelor organizații în care colaboratorii săi lucrează ca voluntari); *facilitarea filantropiei* (compania se ocupă de colectarea de fonduri pentru un proiect social dat printre furnizorii și clienții săi); *ridicarea gradului de profesionalism* (training-uri pentru colaboratorii ONG-urilor și alți parteneri sociali din contul companiei); *managementul parteneriatului social* (compania ia asupra sa cheltuielile de administrare a proiectului social).

Evident că ONG-urile din țările occidentale au acumulat o experiență enormă în conlucrarea cu businessul, însă și în Moldova precum și în țările din regiune se constată modele reușite de colaborare. Am să aduc exemplul Fundației „Dobrota” („Bunătate”) din Donețk, bugetul căreia este de 300 000 USD pe an și este format doar în baza donațiilor de la companii și colective de muncă. După cum s-a exprimat directorul executiv al Fundației, „companiile plătesc impozitul pentru conștiința curată”. Cheia succesului este de „a-i face businessului o propunere pe care să nu o poată refuza”.

Toate aceste lucruri au fost discutate în cadrul Forumului Cunoștințelor organizat la Kiev, 19-22 mai.

Iată și cîteva impresii ale altor participanți: „Referitor la conferința de la Kiev consider că s-a desfășurat o acțiune foarte bună. Prin ce este pozitivă conferința aceasta? Am avut posibilitatea să acumulăm unele cunoștințe noi în diferite domenii; am putut să cunoaștem îndeaproape activitatea ONG-urilor din Ucraina și Belarus, să stabilim relații și respectiv să arătăm activitatea noastră; am discutat liber cu conducătorii respectivi ai Băncii Mondiale și ne-am familiarizat mai bine cu activitatea acestui organ; dar cel mai principal moment, după părerea mea, este că am cunoscut noi colegi, prieteni din Moldova. Noi avem nevoie în Moldova de astfel de întâlniri – conferințe prin care s-ar consolida rolul sectorului neguvernamental în societatea noastră”. Arcadie Covaliov (Castitas, Sîngerei). Sau „Asemenea Forumuri ale Cunoștințelor ce-și pun drept scop stabilirea unor relații de colaborare și schimbul de experiență între ONG-urile din diverse țări, precum și familiarizarea cu principiile și formele de parteneriat între ONG – stat – business sînt extrem de importante. Pentru mine sînt importante nu doar cunoștințele pe care le-am obținut, ci și relațiile stabilite cu ONG-urile din țară. Încă o dată m-am convins că ONG-urile din Moldova fac un lucru foarte important, activînd în diverse domenii de la ecologie la femei și copii etc. Vreau să sper că un asemenea Forum al Cunoștințelor va fi organizat și la noi în Moldova, astfel încît un număr mult mai mare de organizații din țară să poată lua parte la acest eveniment! În plus, s-ar putea organiza și un târg al ONG-urilor pentru a-și prezenta succesele realizate în domeniile de activitate” (Luminița Drumea, „Dialog Intercultural”).

Revenind la întrebarea pusă la început, voi spune că în Moldova există destule premise pentru constituirea unor parteneriate sociale viabile. Și pentru a-mi argumenta poziția voi face referință la rezultatele recentului sondaj efectuat de Centrul Național de Asistență Organizațiilor Neguvernamentale CONTACT: o bună parte din ONG-uri au stabilite relații de colaborare și conlucrează cu partenerii la realizarea diferitelor proiecte, activități. Astfel, majoritatea ONG-urilor (93%) colaborează între ele, 87% întrețin relații de colaborare cu APL, iar 78%, cu mass-media.

**Ina Gutium,
ADEPT**

Raportarea către finanțator

La solicitarea multora dintre dvs. dedicăm această rubrică unor sfaturi cu privire la raportarea către finanțatori. Atât raportul narativ, cât și cel financiar sînt documente foarte importante. Ele constituie un registru a ceea ce ați realizat și ați învățat în cadrul proiectului. De asemenea, aceste rapoarte ajută finanțatorii să-și stabilească pe viitor prioritățile și condițiile de finanțare.

Dacă fundația are un model special de raportare, îl veți primi o dată cu semnarea contractului. Tot în contract de obicei este stipulată și data de prezentare a rapoartelor. Dacă sînt indicate datele-limită, notațiile pe un *organizer* sau calendar de perete, astfel încît întotdeauna să știți cînd aveți de prezentat raportul. Dacă chiar de la momentul semnării știți că nu veți reuși să prezentați raportul la data indicată (spre exemplu, mai aveți de prezentat alte 2 rapoarte sau aveți planificat auditul pentru perioada respectivă), discutați această problemă de pe acum cu finanțatorul. Dacă fundația nu va primi de la organizație nici un raport o anumită perioadă, ea va trimite o scrisoare rugînd organizația să-i răspundă.

Unii finanțatori cer rapoarte trimestriale sau la un interval de șase luni, dar majoritatea cer un raport anual sau/și unul final, la două-trei luni de la încheierea proiectului. Chiar și pentru proiecte de scurtă durată finanțatorii cer un raport intermediar. Deseori eliberarea următoarei tranșe este condiționată de primirea raportului narativ și financiar.

Dacă totuși fundația nu are un model de raport, vă puteți folosi de următorul.

SUMARUL PROIECTULUI

Aceasta este o introducere la raport care îi spune cititorului ce date va găsi în raport. Prezentați pe scurt scopurile proiectului, strategiile pe care le-ați folosit pentru a atinge scopurile și metodele prin care v-ați apreciat succesele. Specificați dacă au intervenit schimbări în scopurile sau strategiile proiectului.

ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR

Rezultate.

Specificați care sînt rezultatele concrete ale proiectului. De asemenea, prezentați:

Realizările proiectului.

Așteptările voastre inițiale s-au dovedit a fi realiste?

Există și rezultate la care nu v-ați așteptat? Care sînt acestea?

IMPLEMENTAREA (procesul zi de zi)

Descrieți fiecare dintre activitățile întreprinse pentru realizarea rezultatelor specificate mai sus și lecțiile învășute în cadrul proiectului.

Indicați dacă au fost activități planificate pe care nu le-ați realizat și explicați de ce?

Ce probleme au apărut pe parcurs și cum au fost ele soluționate?

Descrieți activitățile noi sau modificările intervenite pe parcurs și de ce au fost ele necesare?

Alte observații/ realizări.

Contextul (necesitățile grupului-țintă, mediul extern și intern care au facilitat sau împiedicat realizarea proiectului).

Descrieți factorii sau circumstanțele (pozitive și/sau negative) care au afectat într-un fel realizarea obiectivelor.

În ce mod relațiile cu alte organizații, instituții au ajutat sau împiedicat realizarea proiectului?

PLANURI PE VIITOR

A devenit proiectul durabil? Ce activități se întreprind la momentul dat?

Ce modalitate a fost stabilită pentru continuarea proiectului?

Există indicii că acest proiect va fi/ nu va fi susținut de alt finanțator?

DISEMINARE

Ce informații din proiect au fost făcute publice?

Ce planuri aveți în privința diseminării rezultatelor proiectului?

OPINIA DIRECTORULUI DE PROIECT

Care credeți că sînt cele mai importante rezultate ale acestui proiect?

Ce lecții ați învățat în acest proiect?

Ce recomandări sau sfaturi a-ți dori să faceți altor directori de proiect care lucrează cu fundația?

ALTE OBSERVAȚII

Atașați la raport orice alte informații care vor ajuta la clarificarea conținutului raportului. Dar fiți selectivi! Nu includeți copii de pe orice ziar, broșură sau alte date irelevante. Dacă e posibil, anexați o copie a structurii organizatorice atît în cadrul proiectului, cît și al organizației în întregime. De asemenea, anexați și raportul de evaluare, dacă acesta nu este inclus în raportul general.

Raportul final trebuie semnat de către directorul de proiect și validat prin semnătura președintelui și ștampila ONG-ului.

Acesta este doar un model general, vă călăuziți de el doar dacă fundația nu are un alt model sau cerințe de raportare. În cele ce urmează, vă propunem cerințele de raportare prezentate de unii finanțatori.

**Lista proiectelor
câștigătoare
PROGRAMUL PENTRU
GRANTURI MICI – 2002**

„ANGAJAREA CIVICĂ în
sprijinul GRUPURILOR
SOCIALE VULNERABILE ȘI
MARGINALIZATE”

**Copilul cu epilepsie (familie,
societate, reabilitare)** – Asociația
de susținere a copiilor cu sindrom
convulsiv (Chișinău)

**Formarea și fortificarea capacității
de autoorganizare și de promo-
vare a intereselor sociale la unele
grupuri defavorizate din spațiul
rural** – Societatea pentru Inițiative
Sociale „Acțiunea Civică” (Chișinău)

**Sprijinul copiilor orfani și din
familii vulnerabile din școlile de
copii cu deficiențe de auz din
Ungheni, Hîrbovăț** – Asociația
Copiilor Surzi din Moldova
(Chișinău)

Noi alegem democrația – Centrul
„Dialog Intercultural”,
(Chișinău)

Împreună pentru sănătate –
Centrul de Dezvoltare a Tineretului
(Chișinău)

**Soluționarea problemei șomajului
rural prin culturalizarea tinerilor
din familiile social vulnerabile** –
Asociația pentru Femei și Tineret
„Art elegant” (Chișinău)

**Facilitarea accesului șomerilor la
ajutorul de șomaj** – Asociația
„Încredere” (Chișinău)

Cei de mîine ne naștem azi –
Asociația „Templul Cuvîntului”,
(or. Sîngera, mun. Chișinău)

**O șansă pentru tineretul
marginalizat și vulnerabil** –
Asociația „Linux” (Edineț)

**Stimularea angajării civice în
mediul rural** – Asociația „Inițiativa
Social-Rurală”,
(s. Bardar, Ialoveni)

Grantul nr. _____

RAPORT FINAL

Programul pentru granturi mici 2001 Oficiul Băncii Mondiale din Moldova

Date despre organizație

1. Denumirea organizației:
2. Denumirea proiectului:
3. Directorul de proiect:
4. Adresa poștală:
5. Telefon, fax:
6. Adresa electronică:

Raportul descriptiv

Vă rugăm să răspundeți la întrebările de mai jos și să furnizați informațiile solicitate în acest compartiment în maximum trei pagini tipărite:

1. În ce mod a contribuit grantul Băncii Mondiale la atingerea celor două obiective majore ale finanțării prin PGM-2001: REDUCEREA SĂRĂCIEI și DEZVOLTAREA COMUNITARĂ RURALĂ?

2. Enumerați toate rezultatele obținute în urma implementării proiectului și toți beneficiarii lui.

3. Care sînt lecțiile-cheie învățate de către organizația dvs. ca rezultat al implementării proiectului? Specificați deopotrivă aspectele pozitive și, eventual, cele negative.

4. Descrieți participarea altor organizații partenere, inclusiv toate fondurile (în bani și/sau în natură) care au fost atrase din alte surse.

5. Cum folosiți sau veți folosi și împărtăși experiența (lecțiile) acumulată din implementarea proiectului atît în cadrul organizației, cît și în afara ei?

Raportul financiar

1. Vă rugăm să prezentați lista cu articolele de cheltuieli efectuate, care se referă la resursele din grantul Băncii Mondiale cu detalieri pe fiecare articol, precum și modul de utilizare a contribuțiilor organizației dvs. și a fondurilor atrase din alte surse.

Remarcă. În cazul în care s-au produs devieri la unele articole de cheltuieli mai mari de 10% vă rugăm să prezentați explicațiile de rigoare.

2. Prezentați actele financiare doveditoare pentru principalele articole de cheltuieli (originalele și copiile – acestea din urmă vor fi anexate ca parte integrantă a raportului).

Anexe

Vă rugăm să prezentați anexat mostre de materiale relevante produse în cadrul proiectului (buletine informative, pliante, afișe și alte tiparituri, CD-uri, copii de pe montaje foto etc.).

Important

Raportul final trebuie semnat de către directorul de proiect și validat prin semnătura președintelui și ștampila ONG-ului.

Termenul-limită pentru prezentarea raportului final – 20 iunie 2002

FUNDAȚIA EURASIA Reprezentanța în Moldova

Fundația Eurasia (SUA) a fost constituită în anul 1993 avînd drept scop promovarea dezvoltării democrației și inițiativei private pe teritoriul Noilor State Independente (NSI) din spațiul fostei URSS. Cel mai important instrument de realizare a acestor scopuri este programul de susținere financiară prin oferirea de granturi, care răspunde operativ și flexibil necesităților organizațiilor din NSI.

Fundația Eurasia este o instituție privată, fiind finanțată în special de Agenția SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID) și în același timp se bucură de suport financiar din partea altor guverne, fundații, corporații și persoane private.

La momentul actual Fundația Eurasia oferă susținere financiară pentru proiecte necomerciale, ino-

vatoare, cu o finalitate și rezultate bine definite, care se încadrează în următoarele domenii prioritare:

- dezvoltarea antreprenoriatului privat;
- administrație publică și politici publice;
- societate civilă.

Fundația Eurasia **nu** acordă sprijin financiar pentru următoarele tipuri de activități: burse pentru studii, asistență umanitară, programe de asistență și reabilitare psihologică, cercetări tehnicoștiințifice, medicină și ramuri conexe, cultură, cercetări istorice, ecologie.

Pentru informații suplimentare vă puteți adresa la Reprezentanța în Moldova a Fundației Eurasia la numărul de telefon/fax: (022) 24 76 03 sau e-mail: eurasia@eurasia.mldnet.com

Comisia Europeană a

lansat recent patru programe în cadrul Inițiativei Europene pentru Democrație și Drepturile Omului (IEDDO). Cele patru programe iau în vizor finanțarea ONG în următoarele domenii:

- sprijin în vederea abolirii pedepsei cu moartea;
- lupta împotriva eschivării de la pedeapsă și promovarea justiției internaționale;
- combaterea rasismului și xenofobiei, a discriminării grupurilor etnice minoritare și a aborigenilor;
- prevenirea torturii și acordarea sprijinului în procesul de reabilitare a victimelor torturii.

Data- limită de prezentare a formularelor de participare este 29 iulie 2002, ora 16.00 CET. Toate propunerile de finanțare trebuie expediate la Bruxelles, pe adresa indicată în ghid.

Mai multă informație și pe pagina oficială a Comisiei pe adresa:

http://europa.eu.int/comm/europeaid/projects/ddh/cfp_en.htm.

„CHARITY KNOW HOW“

„Charity Know How“ (CKH) este un program de granturi, parte a activității Alianței pentru Inițiative de Voluntariat și Dezvoltare (Allavida), care este o organizație nouă ce desfășoară programe de granturi, de instruire, de cercetare și activități editoriale.

La moment CKH include trei compartimente:

PROGRAMUL GENERAL

Susține transferul de cunoștințe între ONG-uri din țările Europei Centrale și de Est și Fostei Uniuni Sovietice, fără implicarea unui ONG din Marea Britanie.

GRANTURI PENTRU DEZVOLTAREA PARTENERIATULUI

„Granturi pentru dezvoltarea parteneriatului“ reprezintă un program-pilot (lansat în toamna 2000), care a fost introdus de către CKH pentru a încuraja dezvoltarea parteneriatelor durabile între două sau mai multe ONG-uri. Spre deosebire de „Programul General“ care finanțează activități specifice, Programul „Granturi pentru dezvoltarea parteneriatului“ oferă o finanțare mai flexibilă pe parcursul a 1-2 ani. Pot solicita ONG-uri din orice țară a ECE și țări ale fostei Uniuni Sovietice. Se încurajează propunerile din partea a două sau mai multe ONG-uri nebritanice (parteneriat Est-Est). Suma maximă de grant este de L15 000 pentru o perioadă de maximum doi ani.

GRANTURI GLOBALE

Programul „Granturi Globale“ este introdus de către CKH pentru a încuraja dezvoltarea parteneriatelor și schimbul de experiență între ONG-urile din diferite colțuri ale lumii. Principalii beneficiari ai proiectului trebuie să fie ONG-uri din cel puțin două țări din următoarele regiuni:

- Orice țară din ECE și fosta Uniune Sovietică;
- Africa;
- Asia;
- America Latină.

CKH încurajează proiectele în care va fi implicat un ONG britanic în rol inovator și creativ de moderator. ONG-urile care doresc să solicite pentru un grant global pot telefona la oficiul CKH pentru a discuta potențialele proiecte sau pot prezenta un concept de proiect (maximum două pagini A4). Suma maximă este de L15 000.

Pentru anul 2002 sînt anunțate două etape ale programului: cu termenul-limită fixat pe 26 februarie și 27 august. Informația detaliată despre program, precum și formularele de participare le găsiți pe pagina web indicată în informația de contact.

INFORMAȚIE DE CONTACT:

Jillian Bell
Tel. +44(0) 20 7400 2315
Fax. +44 (0) 20 7404 1331
enquiries@allavida.org
www.allavida.org

Institutul Kennan propune granturi de scurtă durată (până la 1 lună) cercetătorilor în domeniul științelor sociale și umane din fostele republici URSS, care au nevoie de acces la biblioteci, arhive și alte materiale speciale ce se află pe teritoriul Washingtonului, statul Columbia. La concurs pot participa cercetătorii doctori habilitat și doctori în științe, precum și specialiștii cu un nivel corespunzător de pregătire profesională. Mărimea bursei este de 100 USD pe zi. Institutul Kennan nu acordă beneficiarilor spațiu de lucru sau acces la computer. Candidații vor trimite Institutului o scurtă descriere (700-800 cuvinte) a cercetărilor efectuate, CV, perioada de ședere la Washington, precum și 2 scrisori de recomandare care explică necesitatea efectuării cercetărilor cu suportul Institutului Kennan. Toate documentele pot fi trimise prin poștă electronică cu excepția scrisorilor de recomandare. Ele pot fi trimise fie prin fax, fie prin poșta obișnuită. Solicitanții trebuie să-și indice cetățenia și domiciliul. Documentele trimise trebuie să fie tipărite negru pe alb doar pe o singură parte a foii, fără a fi capsate.

Juriul examinează cererile de 4 ori pe an, 1 decembrie, 1 martie, 1 iunie, 1 septembrie. Solicitanții vor fi anunțați despre rezultatele concursului timp de 6 săptămâni de la data-limită a depunerii cererilor. Cei care nu sînt cetățeni ai SUA vor primi viza J-1, iar cheltuielile respective le va suporta Institutul Kennan.

Puteți trimite cererile pe adresa de mai jos:
Jennifer Giglio
The Kennan Institute
One Woodrow Wilson Plaza, 1300 Pennsylvania Avenue, NW
Washington, DC 20004-3027
E-mail: giglioje@wwic.si.edu
(202) 691-4246, or fax (202) 691-4247
<http://www.wilsoncenter.org>

Centrul Ecologic Regional (REC) anunță un program de granturi „Susținerea ONG-urilor din Europa Centrală și de Est” pentru realizarea proiectelor ecologice comune de către organizațiile nonprofit. Cererile de finanțare pot fi depuse de ONG-uri din CSI și Europa Centrală și de Est. Suma maximă a grantului constituie \$ 35 000 USD. Suma totală disponibilă pentru granturi 200 000 Euro. Data-limită de prezentare a proiectelor este 12 iulie 2002. Scopul programului este de a încuraja stabilirea parteneriatului între ONG-urile din Europa Centrală și de Est și CSI în domeniul protecției mediului. Durata proiectelor nu trebuie să depășească 15 luni. Se va acorda prioritate proiectelor la implementarea cărora vor participa ONG-uri din Danemarca sau ONG-uri din afara ECE și CSI. La examinarea proiectelor se va lua în considerație colaborarea cu organele administrației publice locale și businessul.

Organizațiile solicitante trebuie să:

- posedă experiență în administrarea proiectelor ecologice;
- aibă cel puțin un membru care posedă limba engleză;
- posedă computere și alt echipament de birou;
- colaboreze cu ONG-uri similare din alte țări.

Programul va susține proiecte în următoarele domenii ale ecologiei:

- poluarea mediului înconjurător;
- traficul excesiv;
- defrișarea pădurilor;
- educație ecologică;
- prelucrarea deșeurilor;
- dezvoltarea agricolă durabilă;
- protecția bazinelor;
- politica ecologică;
- crearea și dezvoltarea rețelilor ecologice;
- protecția biodiversității în zonele transfrontaliere;
- protecția speciilor migratoare;
- altele.

Proiectele vor avea o utilitate publică bine pronunțată, iar rezultatele acestuia vor fi mediatizate pe larg în mass-media și vor contribui la ridicarea culturii ecologice a populației.

ONG-urile pot prezenta varianta completă a proiectelor doar în cazul în care au primit aprobarea cererii preliminare de către conducerea programului. Data-limită de prezentare a variantei finale este 18 noiembrie 2002. Vor fi examinate doar proiectele primite prin poștă.

Date de contact:

REC, Ceracela Stancu
Adu Endre ut 9-11, 2000 Szentendre, Hungary
Tel.: (36-26) 504-000
Fax: (36-26) 311-294
E-mail: cstancu@rec.org

Fundația cercetărilor în domeniul ecologiei și educației și Fundația de burse François Fiessinger

anunță concursul anual de burse pentru susținerea cercetărilor științifice (doctorat) în domeniul ecologiei. La concursul de burse pot participa studenții la zi care își fac doctoratul în filozofie.

Decizia comisiei nu va depinde de apartenența religioasă, națională, de rasă sau etnică. Solicitanții din afara SUA vor fi puși în condiții egale cu cei din afara SUA.

Una din condițiile concursului este ca lucrările să aducă o contribuție considerabilă ecologiei ca știință, iar temele

de cercetare trebuie să fie de perspectivă. Mărimea bursei este de \$12 000 pe an cu posibilitatea de a lucra pe parcursul a încă 2 ani cu o susținere de \$36 000.

Pentru relații:

Environmental Research and Education Foundation
4301 Connecticut Ave., NW, Suite 300
Washington, DC 20008
Tel.: (202) 364-3789
RFP Link: <http://www.erefndn.org/scholar.html>

PUBLICAȚII ONG

Corupția și Calitatea Guvernării: cazul Moldovei, Transparency International – Moldova, este un studiu asupra evaluării situației actuale privind corupția în sectorul public, impactul ei asupra societății Republicii Moldova și identificarea măsurilor prioritare pentru combaterea eficientă a corupției. Această lucrare generalizează rezultatele sondajului de opinie publică cu privire la corupție, realizat între businessmeni și gospodăriile casnice. Ea include analiza încercărilor autorităților naționale de combatere a corupției, precum și propunerile concrete pentru reprimarea acestui fenomen în Moldova concentrând eforturile în următoarele direcții: cercetarea științifică a fenomenului, reforma sectoarelor judiciar și legislativ, managementul sectorului public, ameliorarea procedurilor de control statal, transparența vieții politice, crearea sectorului privat viabil. Este examinat rolul societății civile și al organizațiilor donatoare în combaterea corupției.

Revista *Interacțiunea*, mai 2002, este un buletin informativ pentru organizațiile neguvernamentale din Republica Moldova, editat de Consiliul Național al Tineretului din Moldova. Buletinul apare cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în Moldova și al Ambasadei SUA în Republica Moldova. Principalele subiecte ale ediției cu nr. 1-2 (7-8), 2002: Forumul Copiilor și Tinerilor din Moldova „O lume mai bună pentru copii”, Ziua Mondială a Tinerului în Moldova, Slovenia tânără la Chișinău, Asociația „Motivație” din Moldova, Lista celor 44 de organizații-membre ale Consiliului Național al Tineretului, Proiectul „Interaction” etc. Consiliul Național al Tineretului din Moldova – Web: www.ournet.md/CNTM. E-mail: cntm@mdl.net.

Corupția în Republica Moldova: fapte, analiză, propuneri, Transparency International – Moldova, evaluează situația din țară sub aspectul corupției cu orientare spre globalizare și al corupției în viziunea organelor de drept și control. Astfel, raportul vizează corelația corupției cu astfel de subiecte precum: perceperea corupției, gender-ul, democrația, mediul ambiant, etica guvernării, criminalitatea, dezvoltarea durabilă, sărăcia, piețele financiare și investițiile, evaluarea nivelului corupției, consecințele corupției, evaziunea fiscală, contrabanda de mărfuri, crima organizată. De asemenea, lucrarea elucidează problemele în combaterea corupției, precum salarizarea funcționarilor, colectarea probelor, declararea și controlul veniturilor, protejarea persoanelor, sistemul fiscal, imunitatea funcționarilor, problema cadrelor etc. O parte importantă a acestui raport sînt propunerile formulate de TI-Moldova pentru Programul Național Anti-Corupție.

Dezvoltarea Organizațională este un buletin informativ editat lunar în limbile română și engleză de către „Civilizația Nouă” în colaborare cu „Centrul Educațional de Tineret” din Muntenegru. Buletinul conține articole și materiale ale specialiștilor din Republica Moldova și Canada profilați în domeniu, precum și ale organizațiilor neguvernamentale, tematice din domeniul „Planificare strategică”, „Lucrul în echipă”, „Soluționarea conflictelor”, „Structura Organizațională”, „Managementul Proiectelor”, „Cultura și valorile organizaționale”, „Colectare de fonduri”. Apariția acestei publicații a devenit posibilă datorită susținerii financiare a Fundației Soros-Moldova în cadrul Programului de „Susținere a Inițiativelor de Tineret”. Doritorii de a se abona la acest buletin, precum și de a contribui cu diverse articole, se pot adresa: natalia_ghilashcu@hotmail.com sau civilizatia_noua@yahoo.co.uk și să viziteze pagina de internet: www.civilizatia-noua.org/odbuletin/

Publicația intitulată *Achizițiile publice și etica publică: viziuni privind combaterea corupției*, Transparency International – Moldova, este compusă din două părți distincte: „Corupția în sistemul achizițiilor publice” și „Etica publică vs. corupția”, fiind o cercetare a două domenii nemijlocit legate de corupția în sectorul public.

Fundația Soros - Moldova anunță concursul „WebTop.md - 2002”

În cadrul acestui concurs se vor acorda Premiile Fundației Soros pentru cele mai semnificative site-uri Internet create în Moldova și pentru Moldova.

Participanții la concurs pot aplica la următoarele categorii:

Educație și știință
Societate civilă
Artă și cultură
Mass-media
Administrație publică și drept
Sănătate publică
Dezvoltare economică
WebElev
WebDesign
WebOffice

Criterii de eligibilitate:

Categoriile „Educație și știință”, „Societatea civilă”, „Artă și cultură”, „Mass-media”, „Administrație publică și drept”, „Sănătate publică”, „Dezvoltare economică”:

- să fie prezentat pentru concurs de echipa de creație (persoană juridică înregistrată în Republica Moldova);
- să conțină informație originală – materiale care nu există în altă parte cu conținutul și în forma realizată pe site;
- să fie actualizat periodic și cu regularitate;
- conținutul site-ului poate fi prezentat în orice limbă, prezentarea în limba de stat fiind obligatorie. Evaluarea site-ului se va efectua în baza versiunii prezentate în limba de stat.

Categoria „WebDesign”:

- să fie prezentat pentru concurs de deținătorul dreptului de autor asupra design-ului site-lui (persoană juridică înregistrată în Republica Moldova sau persoană fizică rezident al Republicii Moldova);
- conținutul site-ului poate fi prezentat în orice limbă.

Categoria „WebElev”:

- să fie creat și prezentat pentru concurs de un elev sau o echipă de elevi ai instituțiilor preuniversitare din Moldova – rezidenți ai Republicii Moldova;

Categoria „WebOffice”:

- să fie prezentat pentru concurs de agenții economici înregistrați în Republica Moldova;
- se va acorda prioritate site-urilor care oferă informații originale de educare a consumatorului;
- conținutul site-ului poate fi prezentat în orice limbă, prezentarea în limba de stat ar fi un avantaj.

Nu sînt eligibile site-uri:

- cu conținut amoral;
- care conțin materiale pornografice și referințe la site-urile cu conținut pornografic;
- de orientare fascistă, rasistă sau care conțin referințe la astfel de site-uri;
- conținutul cărora intră în contradicție cu legislația Republicii Moldova;
- care conțin soft-uri nelicențiate sau referințe la paginile care conțin informație despre ele.

Derularea concursului

Înregistrarea la concurs se va efectua în formă electronică pe site-ul www.soros.md sau www.webtop.md în perioada 01.09.2002-30.09.2002 prin completarea cererii de participare la concurs. Formularele de participare vor fi publicate pe aceleași site-uri la data de 01.08.2002.

Elevii care nu au posibilitate de a obține spațiu (hosting) pentru plasarea paginilor Web pot apela la serviciile Centrului Noilor Tehnologii Informaționale (www.cnti.moldnet.md), care le va oferi acest serviciu fără plată.

Procesul de desemnare a câștigătorilor

Site-urile câștigătoare vor fi selectate de către o **Comisie de Experți** în domeniu conform **Criteriilor de evaluare**, care vor fi publicate pe site-urile www.soros.md și www.webtop.md. Experții nu pot fi membri ai echipelor de creație a căror site-uri participă la concurs. Învăgătorii selectați de **Comisia de Experți** vor fi recomandați spre aprobare de către **Juriul Fundației Soros**.

Premii

Categoriile: Educație și știință, Artă și cultură, Societate civilă, Mass-media, Administrație publică, și drept, Sănătate publică, Dezvoltare economică vor fi examinate separat și pentru fiecare categorie în parte vor fi acordate:

Premiu de gradul I	– unul –	1000\$
Premiu de gradul II	– unul –	600\$
Premiu de gradul III	– unul –	300\$
Total:		7 × 1900 = 13 300\$

Categoria WebDesign

Premiu de gradul I	– unul –	500\$
Premiu de gradul II	– două –	300\$
Premiu de gradul III	– trei –	100\$
Total:		1400\$

Categoria WebElev

Premiu de gradul I	– patru –	60\$
Premiu de gradul II	– șase –	30\$
Premiu de gradul III	– nouă –	20\$

Premii de încurajare pentru instituțiile școlare din orașele din provincie	– cinci –	100\$
--	-----------	-------

Premii de încurajare pentru instituțiile școlare din localitățile rurale	– cinci –	100\$
--	-----------	-------

Premii pentru profesori – conducători ai echipei de creație	– zece –	100\$
---	----------	-------

Total		1900 \$
--------------	--	----------------

Categoria WebOffice.

În cadrul acestei categorii site-urile vor fi premiate cu diplome de Gradul I, II, și III.

În funcție de numărul de participanți, **Juriul** poate schimba valoarea și numărul premiilor.

Informații suplimentare despre concurs puteți găsi la www.soros.md și www.webtop.md.